

Primorski dnevnik

Leto XIV - št. 11 (3856)

TRST, nedelja 12. januarja 1958

Cena 30 ltr

Obnova občinskega sveta

Od torka dalje bodo vsi ukrepi prefekturnega komisarja na tržaški občini nezakoniti

Prihodnji tork 14. t. m. zapade zakonito predpisani rok za razpis volitev novega tržaškega občinskega sveta, ki je bil razpisan septembra preteklega leta. Do sedaj pa ni pristojna državna oblast v tem pogledu nič ukrenila in občinska uprava bo še nadalje v rokah prefekturnega komisarja, ki je bil imenovan, da začasno upravlja občino.

O posledicah komisarske uprave pisemo skoraj vsak dan, saj ne moremo mimogledoma njegovega delovanja, ki gotovo ni v skladu z interesi občanov in celotnega mestnega gospodarstva. Obenem pa ni mogoče prezreti osnovnega vprašanja: javne uprave, ki mora sloneti na najosnovnejših demokratičnih načelih, na svobodni izvolitvi krajevnih upravnih organov. Komisarska uprava mora biti resnično časna in se ne sme zavleči preko roka, ki ga zakon izrecno določa. S takšnim zavlačevanjem kršijo najvišji državni izvršni organi zakon in osnovne demokratične pravice prebivalstva, zlasti pa ne ustrezajo funkcij in pooblastilom, ki jih ima izvršna oblast v skladu z zakonskimi predpisi.

In prav to se sedaj dogaja v našem mestu. Tržaški občinski svet je bil dejansko razpuščen 17. septembra leta 1957, ko je tedanji občinski odbor na svoji seji ugotovil, da je večina občinskih svetovalcev, in sicer 32 od 60, podala ostavko. Med temi svetovalci so bili tudi župani in odborniki. To je pomenilo, da je občina ostala brez svojih upraviteljev.

V tem primeru stopi seveda takoj v veljavo zakon, na osnovi katerega je treba določiti nove volitve za obnovitev občinskega sveta, obenem pa imenovati osebo, ki bo začasno upravljal občino do izvolitve novega občinskega sveta. Za vse to je pristojna prefektura, ki vrši v pokrajini nadzorstvo nad krajevnimi ustanovami. Na osnovi teh pooblastil je prefektura imenovala svojega komisarja za začasno upravljanje občine. V pismu, ki ga je podprefekt Manichedda poslal županu, se prefektura sklicuje na sklep občinskega odbora, ki je vzel na znanje ostavko 32 od 60 svetovalcev in ugotovila, da so med svetovalci, ki so odstopili, tudi župan in odborniki. Zato je prefektura sklenila, da je treba na osnovi člena 8 zakona št. 203 od 5. aprila leta 1951 obnoviti občinski svet

v celoti in da je hkrati potrebno storiti nujne ukrepe, da se zagotovi delovanje občinske uprave; upoštevajoč omenjeni člen 8 zakona št. 203 od 5. aprila leta 1951 in edini člen zakona št. 277 od 8. marca leta 1947, se določa: podprefekt dr. Mattucci je imenovan za prefekturnega komisarja z nalogo, da začasno upravlja tržaško občino.

Na ta prefekturni odlok se sklicuje tudi zapisnik o prevzemu oblasti po prefekturnem komisarju, ki so ga podpisali na občini dr. Mattucci, bivši župan inz. Bartoli in občinski tajnik dr. Carmine. Tudi v tem zapisniku je izrecno rečeno, da je bil prefekturni komisar imenovan, da začasno upravlja občino zaradi ostavke 32 od 60 svetovalcev.

Sedaj pa pogledimo, kaj pravzaprav pravi člen 8 zakona št. 203 od 5. aprila leta 1951, na osnovi katerega je bil imenovan prefekturni komisar. V členu 8 je rečeno:

«Občinski sveti so izvoljeni za štiri leta. Kljub temu pa vršijo svojo funkcijo do napovedi volilnih zborovanj za njihovo obnovo».

Poleg tega pa se občinski sveti popolnoma obnovijo:

a) kadar se zaradi spremembe teritorialne sestave občine spremeni število prebivalstva za najmanj eno četrtino;

b) kadar občinski svet zgubi polovico svojih članov zaradi ostavke ali pa zaradi katerega drugega vzroka.

Volitve se vršijo v roku treh mesecev po končanih formalnostih, ki jih predpisuje člen 38 zakona št. 1050 (103) od 7. oktobra leta 1947, ali pa kadar se uresniči pogoji, ki jih omenja črka b).

Župan in občinski odbor ostaneta na svojih položajih do imenovanja novih upraviteljev.

Menimo, da je gornji zakonski člen, na katerega se sklicuje tudi prefekturni odlok o imenovanju komisarja na občini, dovolj jasan. Iz vseh dosedanjih uradnih odlokov o razpustu občinskega sveta in o imenovanju prefekturnega komisarja nedvomno sledi, da je bil občinski svet razpuščen zaradi ostavke večine svetovalcev in ne zaradi »resnih vzrokov javnega reda« ali pa zato, ker ni »spoštoval svojih zakonitih obveznosti in jih je nadaljeval kršiti, kljub temu, da je bil na to opozorjen«. Zato mora za obnovitev tržaškega občinskega sveta veljati izključno

člen 8 zakona št. 203 od 5. aprila leta 1951. Zaradi tega bi morale biti volitve razpisane najkasneje do prihodnjega torka, t. j. v roku treh mesecev po formalni potrditvi sklepa občinskega odbora o razpustu občinskega sveta, razpustu, ki je bil potrjen 14. oktobra lanskega leta.

Po mnenju znanih pravnikov zapade 14. januarja zakoniti rok upravljanja prefekturnega komisarja na občini. Od tega dneva dalje, trdijo pravniki, bodo vsi njegovi ukrepi nezakoniti. Zato so se že sestali predstavniki nekaterih političnih strank in sklenili, da bodo 14. t. m. predložili notranjemu ministru Tambroni ju formalno prijavo o nezakonitem položaju, ki bo nastal v tržaški občini zaradi dejstva, da niso bila pravočasno napovedana volilna zborovanja za obnovo tržaškega občinskega sveta. Obenem pa se skupine volivcev pripravljajo, da bodo zakonito postopale proti upravnim sklepom, ki jih bo sprejel prefekturni komisar na občini po 14. januarju.

Kot torej vidimo, pristojne oblasti kljub vsem opozorilom nečejo spoštovati zakona, ki neoporečno določa, da bi morale biti volitve razpisane najkasneje tri mesece po razpustu občinskega sveta. Očitno je, da za to odkrito kršitvi zakona tidjo izključno politični interesi Krščanske demokracije, ki noče, da bi bile občinske volitve v Trstu pred vsedržavnimi političnimi volitvami.

S. S.

Prejšnji teden je bil v Parizu sestanek zunanjih ministrov tako imenovane «male Evrope», t. j. Italije, Francije, Zahodne Nemčije, Belgije, Nizozemske in Luksemburga, ki so lani sklenile sporazum o skupnem evropskem tržišču in Evratomu. Glavna naloga pariskega sestanka je bila izbira stalnega sedeža obeh organizacij in prav o tem se — niso sporazumeli, temveč so le sklenili, da mora biti sedež en sam. To sicer ni mnogo, vsekakor pa ne toliko, da bi se o rezultatih sestanka mogli — kakor se je zunanji minister Pella — ugodno izraziti. Od pomembnih funkcij je na Italijo odpadlo samo predsedništvo evropske banke za investicije, ki ga bo prevzel minister brez listnice Campilli. Socialisti pravijo, da bosta obe organizaciji v službi monopolistov in latifundistov in ne bosta služili koristim delovnega ljudstva Evrope, kar bi se lahko, zgodilo, če bi ju vodili predstavniki delovnih množic vseh šestih držav. — Od leve na desno: nizozemski državni tajnik Van Den Beughel, francoski zunanji minister Pineau, francoski državni tajnik Faure, luksemburški zunanji minister Bech, zahodnonemški zunanji minister von Brentano, njegov državni tajnik Hallstein in belgijski zunanji minister Larock.

Pred vzpostavo stikov med Sovjetsko zvezo in Vatikanom?

Gromiko predlaga Vatikanu vzpostavo stikov Italiji pa atomsko nevtralnost na Jadranu

Odnosi z Vatikanom naj bi sloneli na skupnih stališčih glede razorožitve, prepovedi atomskih bomb, izstrelkov itd. - Za atomsko nevtralnost Italije bi vlada SZ nudila diplomatska in ozemeljska jamstva ter atomsko nevtralizacijo predvsem na jadranski obali ob morebitnem formalnem jamstvu glede spoštovanja status quo - Megleni in negativni komentarji vatikanskih krogov

Pred začetkom pogajanj med SZ in Zahodno Nemčijo o atomski nevtralizaciji

MOSKVA, 11. — Kot je znano se mudi v Sovjetski zvezi na obisku delegacija italijanske organizacije «Partizanov miru» pod vodstvom komunističnega senatorja Negarvillea. Danes je delegacija sprejel sovjetski zunanji minister Gromiko. Med italijanskimi delegati je tudi duhovnik Andrea Gaggero, ki je pred petimi leti prejel Leninovo nagrado za mir. Gromiko je delegatom med drugim izjavil: «Sedaj obstaja teren, na katerem bi se lahko vzpostavili stiki med Sovjetsko zvezo in Vatikanom. Ta teren predstavlja vprašanje miru, kajti med Sovjetsko zvezo in Vatikanom obstaja v bistvu že soglasje glede posebnih vprašanj, kot je na primer razorožitev, prepoved atomskih bomb, izstrelki itd. Ta skupna stališča bi lahko določila vzpostavitev odnosov v korist obeh strank».

Gromiko je nadalje dejal, da nima v mislih kak konjunkturalni sporazum, temveč trdno in trajno sodelovanje. «Če pustimo ob strani, je rekel, različne ideološke poglede, bi se lahko sporazumeli in bi lahko imeli uradne stike, kajti Sovjetska zveza je pripravljena delati v tej smeri na najboljši način in v najboljših oblikah».

Ko je senator Celeste Negarville postavil Gromiku vprašanje, ki se je nanašalo na načrt poljskega zunanjega ministra Rackega, je Gromiko omenil možnost pristanka Italije na ta načrt o dezatomiziranem področju Srednje Evrope. Nato ga je Negarville vprašal, kakšna jamstva bi v tem primeru prejela Italija, je Gromiko odgovoril: «Koncesijo. Pogajanja te vrste se bodo prav kmalu začela, po drugi strani, Zahodno Nemčijo. Včeraj smo poslali noto von Brentanu, v kateri sovjetska vlada jamči status quo. Razume se, da mora Nemčija dati za to protivrednost. Sovjetska zveza bi Italiji lahko nudila diplomatska in ozemeljska jamstva v Italiji, prav tako kot vsaki drugi državi, ki bi pristala na nevtralnost. Atomski nevtralizaciji Italije bi n. pr. lahko odgovarjala atomska nevtralizacija drugih držav, od strani katerih bi se Italija lahko čutila ogroženo predvsem na jadranski obali. Lahko bi se ponudila z ene in druge strani formalna jamstva glede spoštovanja status quo».

Končno je Gromiko zagotovil, da bi se lahko našle oblike učinkovitega jamstva, če bi Italija to želela.

Takoj ko so v Vatikanu zvedeli za Gromikove izjave o možnosti vzpostavitve stikov z SZSR glede vprašanja miru, so »dobro obveščeni krogi Vatikana« izjavili, da ne morejo še ve-

deti, ali bo Vatikan na te izjave reagiral in kako bo reagiral. Pripomnili pa so, da se je papež Pij XII. že v svoji božični poslanici leta 1956, ko je izrecno omenil podporo nekaterih cerkvenih krogov in katoliških laikov »taktiki zameglitve«, vprašal: «Kakšen smisel ima razpravljanje brez skupne jezika, ali kako je mogoče srečanje, če pa so poti različne, t. j., če ena stran

vztrajno odklanja in zanika absolutne skupne vrednosti in s tem dejansko onemogoča izvajanje vsakršnega sožitja?« Papež je tedaj dodal, da se mora zaradi spoštovanja krščanskega imena prenehati z naslednjem takšnim taktikom. Omenil je nato »protikrščanska preganjanja« v komunističnih državah in dodal: «Vsekakor pa se ne smemo porušiti mostovi, temveč se morajo obdržati medsebojni odnosi, toda za to je popolnoma dovolj tisto, kar odgovorni državniki in politiki mislijo, da morajo storiti v stikih in odnosih za mir človeštva, ne pa za posebne koristi». Papež je takrat še omenil, da pristojna cerkvena oblast misli, da mora delati na tem, da doseže priznanje pravic in svobodo Cerkve.

Nato so omenjeni vatikanski krogi pripomnili, da če Gromiko namerava, kot je dejal, »pustiti ob strani različna ideološka stališča, t. j. osnovna vprašanja, ki ločijo Sovjetsko zvezo od katoliške Cerkve in Vatikan misli, da so za ostala vprašanja pristojni odgovorni državniki, potem imata obe stranki tisto razliko v jeziku, ki onemogoča razgovore in stike».

Medtem, pa ni bilo mogoče zvedeti za noben komentar iz krogov Zolijeve vlade glede Gromikove omenbe možnosti sporazuma o atomski nevtralnosti. Pač pa objavlja danes «Unitas» v poročilu svojega stalnega dopisnika, da je sovjetska vlada v zadnjem pismu Bulganina Zoliji predlagala konferenco med obema blokoma in na najvišji ravni. Predsednik francoske vlade je že izja-

PIJ XII.

vil, da se strinja s takim sestankom. V svojem pismu polemizira Bulganin s tistimi, ki trdijo, da ZSSR ni spoštovala ženevskega sporazuma glede Nemčije, toda resnica je, da v Zenevi ni bil sklenjen noben sporazum glede Nemčije. Vendar pa je bil ženevski sestanek zelo koristen, ker je pomenil začetek važnega razdobja pomiritve.

«V pismu predsednika sovjetske vlade se omenja tudi stališče italijanske vlade na zadnjem atlantskem sestanku v Parizu. Nad nekaterimi državami, piše dalje «Unitas», in verjetno tudi nad Italijo, letijo že danes neoneh ameriška letala z atomskimi in vodikovimi bombami; usoda miru narodov je tako odvisna od samega letalca ali pa celo od nenadnega izbruha no-rosti. ZSSR hoče imeti v Italijo najboljši odnose, ker ne namerava kaliti miru italijanskega ljudstva. Zato bi bila sklenitev nenapadnega pakta med obema dejaloma lahko predmet posebnega sestanka, na katerem bi se razpravljalo tudi o gospodarskih vprašanjih, glede katerih je Italija najbolj zainteresirana; najmo-nejši trgovinski sporazum ni namreč izčrpal vse možnosti za razširitev izmenjave. Po drugi strani pa tudi NATO izjavlja, da nima napadnih namenov. Zaradi tega sklenitev sporazuma o nenapadanju v resnici ne bi smel naleteti na nobeno oviro. Kaj bi torej moglo ovirati Italijo, da bi storila potrebne korake v tem smislu?»

ANDREJ GROMIKO

RUSI NE POTRJUJEJO

Včasih velja strah več kot tehnika: uspelo nam je poslati sovjetskega padalca tri sto kilometrov visoko. (Iz «Corriere d'Informazione»)

Aktualni portreti

PETRU GROZA, predsednik Romske republike. Bil je voditelj Kmečke levice, od leta 1932 pa je bil predsednik prezidija velike romunske skupščine.

BEN GURION, izraelski ministrski predsednik. Bil je ob koncu lanskega leta podal ostavko, je ponovno sestavil novo vlado in upa, da bo ta trajala do prihodnjih splošnih volitev v avgustu 1959.

AVA GARDNER, je že vedno na častnem mestu posvetne kronike, zlasti odkar ji je neki španski lik zapustil na desnem licu spomin, ki pa igralo ne zaskrblja.

THORNEYCROFT, britanski zakladni minister, je s dvema drugima ministroma podal ostavko, ker ostali člani vlade niso soglašali z njegovo protinflacijsko politiko.

General ROMULO FERNANDEZ, poveljnik vojske v Venezueli, ki je v nekaj urah zadušil nedavni upor nekaterih vojaških enot.

Sedem dni v svetu

Iskanje formule

Tudi v preteklem tednu je bilo v ospredju mednarodnega dogajanja vprašanje odnosov med obema blokoma in iskanje primerne formule, ki naj omogoči ponovno stisko. Po Mac Millanu izjavi za sklenitev pogodbe o nenapadnosti med Zahodom in Sovjetsko zvezo je v ponedeljek sledilo pojasnilo Foreign Office, ki jemlje predlogu vsak praktičen pomen. Foreign Office namreč pojasnjuje, da bi morali najprej doseči sporazum o najvažnejših spornih vprašanjih (kako na primer razorožitve ali združitve Nemčije), pogodba o nenapadnosti pa naj bi bila le dodatno teh sporazumov. Glede na to pa je Mac Millan predlagal nalet na velik odmev v svetu in so ga vsi pozitivno ocenili razen v Washingtonu, kjer so pokazali precejšnjo razjarjenost. Ker se Mac Millan ni prejel posvetovati z njimi. Morda so v Londonu prav zaradi tega svoj predlog skorajda umaknili. Vtis, ki ga je napravil pa je ostal in tudi v Moskvi so ga pozitivno ocenili.

Bulganin iznenadil «natorski» tabor

Prav v trenutku, ko so v Parizu na sestankih stalnega sveta NATO začeli razpravljati o skupnih smernicah, ki naj veljajo glede zadržanega odgovora na zadnja bulganinska pisma, in ko so se se razburjali zaradi Mac Millanovega predloga, je mednje prišel iznenadno nova bulganinska pobuda. V imenu sovjetske vlade je Bulganin namreč poslal 19 državam novo pismo, v katerih ponavlja predloge iz prejšnjih pism, a jih je bolj spopolnjen in jih postavlja vse bolj elastično. Na Zahodu hitro sicer zatrjeva, da Bulganin ne predlaga nič novega, vendar pa doajajo, da je v predlogih nekaj novega, in to bodo zelo skrbno preučili. Eisenhower je izjavil, da bo nove predloge zelo skrbno preučil in dal je nalogo v tem smislu tudi državnemu departmaju.

Bulganin pravi v svojih pismih, da je za sedanjim mednarodnim položajem nadaljevanje hladne vojne, posebno pa tekmovalnost v oboroževanju in neposredna grožnja za mir. Zato predlaga, da bi v dveh ali treh mesecih na konferenci z najvišjimi ravni razpravljali o najvažnejših vprašanjih in o uveljavitvi mednarodne napetosti.

Kot dnevi red konferenc, katere bi se udeležili najvišji predstavniki obeh taborov, predlaga sledenč deset točk:

1. Predlog za prekinitve jedrskih poskusov za dve ali tri leta in druge vrste razorožitve.
2. Obveznost, da se ne bo uporabljal atomsko in jedrsko orožje.
3. Politični predlog za brezatomsko področje v Srednji Evropi.
4. Sklenitev pogodbe o nenapadnosti med državami NATO in varšavskega pakta v kakršni koli obliki. Pogodbe o nenapadnosti bi lahko sklenili z vsako državo posebej na dvostranski osnovi.
5. Zmanjšanje števila vojske v Nemčiji in na zemlji države članice NATO in varšavskega pakta.
6. Ustanovili naj bi nadzorovane postaje na železniških in cestnih križiščih ter v glavnih pristaniščih in ustanovili naj bi 800 kilometrov široko področje na obeh straneh črte, ki loči zahodne in zahodne sile; naj bi bilo dovoljeno fotografirati nadzorstvo iz zraka. Tako bi preprečili nenaden napad.
7. Na konferenci naj bi govorili o vseh mogočih ukrepih za razširitev mednarodnih trgovinskih stikov.
8. Sporazum o ukrepih proti vojni propagandi, ki jo sedaj širi v nekaterih državah.
9. Ukrepi za zmanjšanje napetosti na Srednjem vzhodu.

Za mednarodni položaj je tudi zelo škodljiva politika, ki onemogoča Kitajski sodelovanje v razpravah o mednarodnih vprašanjih. Konec hladne vojne in razširitev mednarodnega sodelovanja bi prispevala k ureditvi nemškega vprašanja z blizanjem obeh nemških držav.

Ker bi na konferenci govorili o važnih mednarodnih vprašanjih, predlaga Bulganin, naj bi na njej sodelovali tudi predstavniki izvenblokovskih držav: Egipta, Afganistana, Indije, Japonske, Švedske in Avstrije.

Če bi zahodne države bile za omejeno udeležbo na konferenci, je SZ pripravljena o tem razpravljati, tako da bi na konferenci sodelovali samo predstavniki ene ali dveh držav vsake skupine.

Kar se tiče odnosov z ZDA, je sovjetski predlog tudi zelo gibčen in skupa u-joditi strahu zahodnih držav, da ne bi se ZDA in SZ sporazumevale z njihovim hrbtom. Bulganin pravi, da bi se razgovor med ZDA in SZ lahko udeležili tudi predstavniki drugih držav, č ZDA to želijo. Kakor vidimo, prepelje sovjetska vlada, kar se tiče konference, precejšnjo elastičnost, vztraja pa, naj bi se konference udeležili najvišji pred-

Policija na konjih je v La Valetti (Malta) razgnala laburistično množico, ki je zahtevala odstop vladnega predsednika Mintoffa.

Približevanje stališč

Eisenhowerjeva poslanica o stanju države, ki so jo pričakovali z velikim zanimanjem, je razočarala ne samo ameriške zaveznike, pač pa tudi velik del Američanov samih. Eisenhower je v svoji poslanici o glavnem poudarjal, da je okrepitev moči zahodnega tabora izhodišče za pogajanja z Vzhodom. Pozval je Američane, naj sprejmejo program, ki je najmočnejša utež proti sovjetski. Sovjetsko zvezo je poznal naj sodeluje v uveljavljanju miroljubnih načel z naglasi in konkretnimi dejanji, ki bodo podprla nenaravne pregrade med našimi narodi. Zatem pa je govoril o moči ameriškega strateškega letalstva, o ameriških oporiščih po vsem svetu in je na prvo mesto postavil reorganizacijo obrambe. Napovedal je povečanje vojaških izdatkov za 1300 milijonov dolarjev. Celotni vojaški proračun bo letos znašal okoli 40 milijard dolarjev. Na koncu je Eisenhower dejal, da svet ne sme dopolniti, da bi glede razorožitve običnili na mirni točki, in iskati je treba podlago za sporazum.

V glavnem tudi na Zahodu poudarjajo, da bi morala Sovjetska zveza nuditi dokazne doklade, preden se z njo lahko začnejo pogajanja. Tak dokaz dobre volje je sovjetska vlada nudila, ko je odredila, naj se število njenega vojskega zmanjša za nadaljnjih 300.000 mož. Temu razmerju se bo zmanjšala tudi število njenega vojskega v Vzhodni Nemčiji in na Madžarskem. Prihrani denar pa bodo uporabili za nadaljnji dvig življenjske ravni prebivalstva.

Nasprotno pa celo angleški tisk očita Eisenhowerju, da ni v svoji poslanici nikakoli nobenega pozitivnega načrta in ni napovedal nobenega dejanja, pač pa prepustil pobudo Sovjetski zvezi. Vendar pa je v stališču, ki ga je zavzela sovjetska vlada v novih predlogih, in v izjavah tudi samega Dullesa opaziti nekateri spremembe, ki dajejo upati, da bo polagoma prišlo do zblizanja stališč, ki bodo omogočila obnovitev stikov.

Glavna razlika v stališču, kar se tiče mednarodne konference, je v tem: Sovjetska zveza vztraja, naj se konference udeležijo najvišji predstavniki. Zatem pa naj bi se sestali zunanji ministri, ki bi koordinirali sklepe. Pri tem predlaga enak postopek na ženevski konferenci. Na Zahodu pa trdijo, da bi konference najvišjih predstavnikov lahko prinesla več slabega kakor dobrega, če bi se dogodilo, da ne bi imela uspeha. Zato bi se

Na svojem potovanju po deželah britanskega Commonwealtha se je Mac Millan sestal tudi z Nehrujem.

morali po njihovem prej sestati zunanji ministri. Vendar pa je Dulles na svoji zadnji tiskovni konferenci postavil to vprašanje nekoliko bolj elastično. Svoje dosedanje poudarjanje, da se danes trenutno ni primeren za konferenco, je obrnil s tem, da ne verjame, da bi mogli konferenco pripraviti v dveh ali treh mesecih, kakor predlaga Bulganin. Dejal je, dalje, da je treba ta-

ko konferenco skrbno pripraviti in se prej sporazumeti o vprašanjih, o katerih je upati, da se bodo sporazumeli. Zato bi po njegovem mnenju tako konferenco morali pripraviti s sestankom zunanjih ministrov ali pa po diplomatski poti ali morda tudi na en in drug način.

M. B.

(Nadaljevanje na 8. strani)

ANTARKTIKO JE «ZASEDLO» 300 ZNANSTVENIKOV

Hillaryjev pohod na Južni tečaj

«Znanstvenik» dr. Fuchs se je na poti k tečaju preveč zamudil in ga «športnik» Hillary ni mogel čakati - Rusi na poti k «nedostopnemu tečaju»

Z leve: Vivian Fuchs in Sir Edmund Hillary.

bil v taki zadregi, da ni našel besede za zahvalo. Ko so ga vprašali za vtise z Mount Everest, je rekel: «Na starih svetih se človek lepo počuti. To je sir Edmund Hillary.

Oglejmo si dr. Viviana Fuchsa. Ta je nekoliko starejši od Hillaryja in estodostni znanstvenik. Nastavljen je sicer kot profesor geologije na vseučilišču v Cambridgeju, vendar je že mlad človek, ima 38 let in je v svoji turistični vni prebrel po svet, vendar ne kot športnik, pač pa kot znanstvenik. Ze se deli pripravljati knjigo, ki jo bo objavil takoj po vrnitvi z Antarktike in ki bo nosila naslov: «Zadnja velika pot na svet.

Do tu smo orisali «spora», hkrati smo skušali karakterizirati glavna akterja tega velikega podviga. Zdej pa še nekaj o podvigu samem: V okviru Commonwealtha se je izdelal načrt za pohod na Južni tečaj. Pohod se je začel z dveh strani in sicer iz Scottove baze v Rossovem morju, ki je 1800 kilometrov oddaljena od tečaja. To pot si je izbral sir Edmund Hillary. Dr. Fuchs pa je odpotoval s svojo odpravo iz oporišča Shackleton v Wedellovem morju, ki je 3500 kilometrov od Južnega tečaja. Hillary je imel krajšo pot, hkrati pa sta isto pot že sodelovali Scott in Amundsen. Fuchsova pot pa je vodila po povsem neznanih krajih, kajti s tega oporišča se je 1922 sicer že napotil poročnik Edward Shackleton, toda še preden je prišel v področje, ki nosi ime «Bela puščava», mu je srce odločno povedalo in je umrl.

Namen obeh odprav je bil v začetku pot preko vse Antarktike. Samo o sebi se razume, da je pot preko Antarktike zelo težavna in da terja nevsakdanjih tehničnih in fizičnih sposobnosti. Zato se je dr.

Številke in stvarnost

Ob tiskovni konferenci vladnega generalnega komisarja

Vladni generalni komisar je pred dnevi razdelil obširni posebej pripravljeni statistični material, katerega je v petek obrazložil na z bučno reklamo spremljani tiskovni konferenci z očitnim namenom, da dokaže, kako se tržaški gospodarski položaj sicer postopoma, a vztrajno izboljšuje in da se torej Tržačani nimajo vzroka pritoževati nad vlado.

Statistične podatke in izjave komisarja lahko razdelimo na dva dela:

1. Podatki, ki govorijo o absolutnem izboljšanju položaja: Uradna statistika pravi, da se je zvišalo število zaposlenih, povečal pomorski promet, zvišalo število turistov, ki so obiskali Trst, povečalo število motornih vozil, povečala potrošnja elektrike in vode, zvišalo število telefonskih razgovorov in število odposlanih telegramov, povečalo število zgrajenih stanovanj, zvišalo število in vrednost kupoprodaj nepremičnin in povečal čist valutni dohodek Trsta.

Ti podatki so nedvomno ugodni, vendar je treba upoštevati, da odražajo normalno rast vsakega modernega mesta. V resnici pa večina teh podatkov odraža stvarno nazadovanje, saj se je število telefonskih pogovorov, avtomobilov, turistov itd. v vseh ostalih italijanskih mestih dvignilo znatno hitreje kot v Trstu.

V tej zvezi je zlasti značilna primerjava glavne tržaške dejavnosti — pomorskega prometa, ki se je v Trstu lani povečal za 4,6 odst., medtem ko se je v Genovi povečal za 18 odst. in v vseh italijanskih pristaniščih povprečno za 12 odst., na Reki pa za 15 odst.

V resnici torej celo ti na videz ugodni podatki govorijo o relativnem poslabšanju. 2. V uradni statistiki pa ne manjka tudi dolge vrste podatkov, ki govorijo o stvarnem poslabšanju položaja. Tako se je na primer

znižalo število rednih pomorskih prog (od 62 na 59), kar gre izključno na račun državnih pomorskih družb, ker je istočasno ostalo število tujih pomorskih prog neopremenjeno. Znižalo se je število potnikov, ki so prišli ali odšli po morju. Vrednost mešičnih protestov se stalno veča, kar velja tudi za število prijavljenih mešičnih protestov; dvignila sta se število in vrednost zastavljenih predmetov.

Indeksi industrijske proizvodnje se je sicer povečal, če primerjamo lansko leto s stanjem 1954, vendar so prav lani zabeležili občuten padec v primeru z letom 1956. Očitno je šlo v preteklih letih za povečanje proizvodnje na račun izredne ladjedelniške konjunktura, ki je povzročila, da so bile tudi tržaške ladjedelnice zelo dobro zaposlene. Sedaj pa je Trst zabeležil padec proizvodnje za 7,8 odst., čeprav je vsa Evropa in še posebej Italija lani zabeležila izredno visoko povečanje produkcije.

Vsi ti podatki torej še daleč ne govorijo o stvarnem izboljšanju položaja, temveč dokazujejo, da imamo še vedno opravka s stagnacijo tržaškega gospodarskega organizma, ki kljub nekaterim obrobim ugodnim pokazateljem se ni našlo poti za ozdravljenje in procvit.

V takem položaju ima tržaško prebivalstvo nedvomno pravico zahtevati in vlada dolžnost napraviti vse tiste ukrepe, ki so potrebni, da se stanje v mejah možnosti popravi. Tiskovna konferenca vladnega generalnega komisarja pa prica, da v vladnih krogih ostaja kaj malo dobre volje, saj je komisar uradno zagotovil, da ne obstaja in ne bo niti napravljen nikakršni organski načrt, katerega sestavo in izvajanje so zahtevali brez izjeme vsi gospodarski krogi, večina političnih strank in sindikalne organizacije.

B. S.

ALI VEŠ...

— da je bila sodna razprava proti škofu iz Prata Fiordelliju, ki bi se morala začeti 20. t. m. v Firencah zaradi javne žalitve mladega zakonskega para Maura Belandija in žene Nunziate s javnega priležništva, ker sta se le civilno poročila, odložena? Kaže, da so v Rimu prevladale težnje, ki govorijo proti temu procesu, kajti na seji vlade 27. decembra je — kot poročila «La Giustizia» — minister pravosodja državnega tožilca dr. Francesca Rottella premedil iz Firenc v Trento, dočim je dr. Vincenza Renisa z istega sodišča povisil za predsednika prizivnega sodišča v Firencah. Nekateri italijanski časopisi so to komentirali tako, da bo zveza mladega zakonskega para s prvimi instancami nujno prišla v roke novo imenovanemu predsedniku prizivnega sodišča dr. Vincenzu Renisu, ki je, kot je znano, proti temu, da bi se tožba proti škofu Fiordelliju sploh sprejela.

— da je bil predsednik ZDA Truman kaj malo zadovoljen z Eisenhowerjevo politiko. V zvezi z znanim drugim Eisenhowerjevim epizodnim govorom je izjavil tako-le: «Priznava sem deklaracijo političnega značaja, toda to je bila konfuzija je praznih in nesmiselnih besed.»

— da Francozi v svoji sedanjosti kalizirski politiki le ponavljajo svojo tradicijo. «Sedem let sem molčal, toda danes hočem prikazati svo resnico, čeprav je to včasih boleče, včasih strahotno, je treba imeti poguma in odkriti našo rano, našo strahoto rano — Alžir. To je dolžnost vsakega razumnega rodoljuba. Prezema me groza, To so strahotna poročila, ki krožijo po Franciji... Nevedel bom nekatera: Vsi Arabci, ki so se uprli, so bili 18. maja pobiti, ostali prebivalci vasi pa so poginili pod strehami svojih požganih hiš. Podobno se je ponovilo 26. in 27. julija v istih planinah. Dve sto poročil je polnih podobnih grozot in to traja že štiri leta. Naši vojaki sodelujejo v tem barbarskem sistemu... Tako je 10. junija 1946 — to se pravi pred 12 leti — govoril eden velikih Francozov, pesnik in javni delavec, član francoske akademije, je znanosti tedaj poslanec Alphonse de Lamartine.

— da je pred dnevi papež Pij XII. sprejel v posebno audijenco 500 oseb, pripadnikov 364 rimskih patriaršijskih družin, in jim med drugim rekel, da amorajo vztrajati v moralnem in neoporečnem, družinskem življenju in v vzdrževanju skromnem življenju. Kaj je s tem vztrajanjem v takem življenju papež mislil, ne vemo, verjetno se ni spomnil na znani rimski proces o modrih, v katerem so bili umešani sinovi nekaterih patriaršijskih družin.

— da je japonsko obrambno ministrstvo sporočilo, da je 7. t. m. padel v bližini mesta Asahikawa v Severni Japonski del naprave, za katerega menijo, da izhaja od sovjetske rakete, ki je ponesla v vsemerje prvi spustnik. Ministrstvo je ugotovilo, da gre za napravo za merjenje vlage, vetra in temperature na velikih višinah. Ker je ta naprava ne navadno zapletena, menijo, da izhaja od omenjene rakete, ker navadni meteorološki baloni, niso opremljeni s tako popolnimi napravami.

— da si je član uredništva «New York Daily News» Lowell Limpus sam napisal nekrolog, ki je bil v omenjenem časopisu objavljen na sam dan njegove smrti. 60-letni novinar je slutil, da bo umrl in je za časopis, pri katerem je 33 let sodeloval, dan pred smrtjo napisal svoj nekrolog, ki naj bi bilo spoštveno in točno napisan, namesto da bi pisal le fraze in neumestne hvalje, kot je v navadi.

— da je angleški šofer Douglas Gordon Goodall 400 krat gledal film «Vzhodno od raja», v katerem igra glavno vlogo James Dean in da je nešteto krat gledal tudi ostale Deanove filme. To je šoferja privedlo do tega, da je dobil fikšno idejo, da je on sam James Dean. Zato si je tudi spremenil ime, hotel avtomobilski dirk, hotel postati filmski igralec in, kot je sam rekel, če bo potrebno umreti kot je umrl on. Njegova žena vse to prenaša, ker da je on njen zakoniti mož.

— da je ameriški znanstvenik Forrest nedavno izjavil, da bo že v prihodnjih petih letih stenska televizija upolnjena za široko uporabo. Vse radijske dele bodo tako zmanjšali, da bo televizijski sprejemnik tolikšen, kot sestavljale valigale. Zaradi elektronskih ojačevalcev svetlobe bo slika na steni velika in jasna.

Spodnja puščica kaže pot, ki jo je prehodil Edmund Hillary, zgornja pa smer, v kateri se Vivian Fuchs bliža Južnemu tečaju.

JORGE ICAZA

ZEJA

Nas potnike premetava
po avtobusu. Razdaljo me-
rimo na sunke.

«Se dve miliji», pravi vo-
zac in ustavi vozilo.

«Tu mora zajeti vodo.
Više gori je vse suho»,
razlaga poljski delavec, ki
pozna pokrajino, in se
tesneje zavije v ogrinjalo.

Motor zabrni in spet po-
žra beli trak ceste. Štirje
orožniki, dva poljska de-
lavca, vozača in jaz si na-
porno vožnjo lajšamo ta-
ko, da se ob slikah gorske
pokrajine, ki plešejo okoli
nas s hitrostjo šestdesetih
kilometrov na uro, spomi-
njamo dogodivščin iz ta-
bornega življenja.

Vozilo se nenadoma u-
stavi. Skoro mi je postalo
slabo, nisem več mislil na
spomine; pred menoj se
razprostira mračno in za-
puščeno negostoljubno po-
gled. Pred dvajsetimi leti
je bil kraj čisto drugačen!

«Vas je še daleč. Do trga
je še najmanj tisoč me-
trov», nam pojasnjuje de-
lavec.

Dovolim si vprašanje:
«Ste bili v mestu?»

«Da. Nakupoval sem, za
ves teden. Tu ne zraste
ničesar!»

«To bo pa malo prehu-
da. Dobro vem, kako ro-
dovitna je pokrajina!»

«Je bila! Sedaj pa nima-
mo niti pitne vode», po-
jasni drugi delavec in se
ozre po orožnikih, ki nam
tesno sledijo.

«Kako — ni vode?»

«Ni je. Sedaj imamo
tomo».

«Tomo?» vprašam orož-
nike.

«Da, señor. Vodni zbi-
ralnik. Vaščani bi morali
biti ponosni nanj!»

«Vi morate brskone to
mojstrovino strahiti?»

Uberemo jo po cesti ste-
zi. Orožniki poveljujejo
prednosti, ki jih ima baje
novi način razdeljevanja
vode za vaščane in za ve-
leposrešnike niše dol v do-
lini.

Rezervoar ima dva odto-
ka, prvi je velik in mogo-
čen, kot bogataš, drugi
majhen in slaboten kot
dete siromaka.

«Ta tukaj pripada po-
sestvu», pravi orožnik in
pokaže na veliko strugo.

«In mala?» vprašam po-
rogljivo, ko opazim drob-
no nit, ki se vije pod vo-
lovsko vprego.

«Tale? To vodo gospod
blagohotno poklanja va-
ščanom, da ne pomro od
žeje».

Z roko sežem v korito.
Drobna vodica se upira.
Prava karikatura vodnega
loka, ta nežna žila, ki je
videti kot izpadli las gor-
skega potoka.

«Ta kanec vode za več
kot dva tisoč ljudi?» vpra-
šam.

«Saj so večinoma le In-
dios», poudari eden izmed
orožnikov.

«Da, Indios», potrdijo o-
stali kot odmev iz mesta.
Preden utegnem kaj pri-
pomoči, nadaljuje orož-
nik: «Vse je natanko pre-
računano. Ko bi tem pri-
ateljcem, Indijancem, ne-
kega dne padlo v glavo,
da bi namakali svoja po-
lja, bi pomrli od žeje».

«Toda voda je vendar
vedno pripadala vašča-
nom?»

«Señor Panchito se je
pritožil pri vladi. Naravno
so mu priznali, da je nje-
gova last. Ker izvir na
Cerro de los Juncuales
leži».

Tovariši ga ustavi: «Ne
govorite neumnosti! Saj veš,
kako je. Izvir je na Ca-
yambe, kjer ima don Pan-
chito svoje drugo posestvo.
Zato je zmagal v procesu
proti vaščanom. Sedaj jim
daje toliko vode, da jo
imajo vsaj za pitje».

«Seveda. Toliko, da osta-
nejo pri življenju in da
kupujejo pri njem deteljo,
koruzo, žemljic, jecmen,
skratka vse pridelke, ki jih
ne more več pridelovati na
lastnih poljih, ker jim je
odzel vodo, ta podlež!»

Orožniki ne vedo kaj re-
či. Zato se omejuje na za-
pne izjave in opraviče-
vanja.

«No... veste, mi smo sa-
mo mali uradniki, milosti-
ljivi gospod! Moramo ubo-
gati. Don Panchito je znan
z visokimi gospodi iz mi-
nistarstva. Zato doli vse,
kar hoče. Ubogo pare, In-
dijanci, so že stiri leta na
psu. Nam pa tudi ni dosti
bolje — kaj kmalu se te
tu prime mrlica».

«Kaj? Tu razsaja moč-
vrška mrlica?»

«Da, odkar so zgradili
tomo. Pojdite, povzpimo
se do čuvajne. Tam je lep
razgled».

Nisem se mogel upreti
skušnjavi. Rodovitnost gor-
ske pokrajine je v resnici
prešla na nižino, ki jo
pahljačasto obdajajo gore.
Nad nižino, skoro ob na-
sah nogah pa leži goli rja-
vi madež naselja s polji
in travniki. Videti je, kot
da bi dolina dobila plešo.

Odtod se dviga proti nebu
žeja. Z gora prihaja hladen
veter, iz doline veje vlaž-
na sapa. Po vasi se kot
biči mrlice vrtinčijo suhi
vrtinci. Bicačo me v obraz,
trgačo iz srca kletev in
protest. Vas žeja, polja že-
ja, žeja kolibe.

«Indijanci morajo ven-
dar pomreti od žeje... saj
je kot v puščavi!» sprego-
vorim.

«To pa ne, señor! Saj t-
majo vodo, ki jim jo je
naklonil señor Panchito».

«Da ne pockrajo, ne?
Dobri odjemalci so mu pri
srca».

Zander me ne razume in
mrmra:

«Mrzlico imajo pa le za
vratom».

Ko se napotimo vzdolž
reke proti dohni, nas osve-
ži hladna sapa. Pozabimo
na sušo v vasi. Srečamo
Indijanca, ki nosi tovor
detelje.

«Prihajaš s posestva?»
ga pobaram.

«Da, patrón».

«Si kupil deteljo?»

«Da».

«Je ne pridelal sam
doma?»

«Ne, patrón».

«Kako to?»

Indio dvigne potni ob-
raz, da bi mi vrgel resni-
co v lice, toda moji svet-
lorjavi lasje, elegantni
čevlji in bele roke ga
posvare pred odkritosrčno
zaupljivostjo. Z robom
ogrinjala si otare s čela
pot in mukoma zadrževa-
no sovražstvo. Dela se, kot
da me ni razumel. Na
vprašanja odgovarja samo
z da in ne, kot da bi ve-
del, da njegove besede
zbude pri belcu samo po-
smeh. Vsaki dve sekundi
dajpe svojo dušo. Ustnice
ima razpokane od žeje.

Reka tu zgubi padec.
Svoje vode komaj še pre-
mika, razširi med vrhami
strugo in se razlije v moč-
virju. Njeno šumenje se
zgublja v brnenju milijon-
ov komarjev, ki so trepet-
ajoče ogrodje gostega, su-
hega oblaka. Tudi tega že-
ja, zato se napaja ob smr-
dečih izparinah blatnih
vod.

«Tu se poraja mrlica,
ko je prej ni bilo», razla-
ga orožnik.

Drugi bi rad bolje vedel.
«Ne!» pravi, «tu razsaja
mrlica od tedaj, ko so
vaščani razsrdili devico!»

«Kakšno devico?» se po-
zanimam.

«Devico mostov, krajev-
nega patrona. Niso ji, ka-
kor se spodobi, priredili
proščenja», pripoveduje o-
rožnik in z obraza mu se-
va praznovanje.

Iz bojazni pred malari-
jo pobegnemo pred moski-
ti in se napotimo v vas.
Ob poti stoji slamnata ko-
lišča, iz katere je slišati ti-
ho ječanje. Obstanemo.

«Ste slišali?» — «Da».

«Morda pijan Indio pre-
tepa svojo ženo?»

«Ne!» ozkline orožnik.
«Mrlica jo tepe».

«Vo... de! Poma... ran-
čo!» stoka koliba.

Vstopimo. Obdene nas
polmrak. Sprva ni videti
ničesar. V mraku iščem z
čisti domaćina, ki stoka
po vodi in pomarančah.

Prvo, kar opazim, je «joje
črni, srditi otroški oči. Zdi
se, da drse po tleh kot
dvoje žarečih oglov. Maj-
h... deček, rjav kot zem-
lja, me roteče gleda in je-
či: «Vo... de! Poma...
rančo!»

«Otroci! dečje vode», mi
pojasni spremljevalec. Ozir-
am se naprej po koči in
odkrifem malo Indijanko,
ki čepi v kotu in se trese
kot šiba na vodi. Premika-
jo se samo njeni zobje in
zdi se, kot da bi žvečili
mrzlico.

«Kje imate vodo?» vpra-
šam.

«Je ni več».

«In kje so starši?»

«Delajo na posestvu».

Nekdo me vleče za hla-
nico in me prosti z zgornji
besedami: «Vode! Poma-
rančo!»

«Seveda, uo vodo ste
naenkrat pogoltnili!» zav-
pije orožnik.

«Kje naj vzamem vodo,
dečko, ko je pa ni niti
kaplje več?» vprašam po-
tro.

Deček pa me ne poslu-
ša; mrlica tudi zanj ni-
ma nobenega sočutja.

«Vo... de! Poma... rančo!»

«Počakati morate, da se
vrnejo starši in vam dajo
vše del vode, ki jo po-
sestnik popolne dodeli
Indijancem».

Ranam žeje so take to-
lažbe kot žareča železa, ki
zbadajo mučenega in ga
navdajajo z željo, da bi se
vrgel po tleh in se zvijal
v krčih. Deček nas še kar
naprej roti v solzah: «Vo...
de! Poma... rančo!»

«Vo... de! Poma... ran-
čo!»

Slepa jeza se dvigne v
meni, ker sem tako neko-
risten in brez moči.

«Vo... de! Poma... ran-
čo!»

«Tihol! Vode ni! Razu-
meš!»

Neznosno postaja. Sedaj
kričita dva otroka za vo-
do. Ne vem več, kaj naj bi
storil, pograbim orožnika
in ga odvečem iz kolibe.

«Grete! In ali se morda
ne cutite sokrivca?»

Moj spremljevalec molči;
zdi se, da dvomi v moj
razum. Njegova ravnoduš-
nost do boja v moji notra-
njosti me razdraži. Vpijem
nad njim, kot da bi bil
njegov predstojnik. Udari
s petami in stoji mirno
pred menoj.

Potem pobegnem, ker vse
žeja: moskite, Indijance,
mrzlico...

ZA NOTRANJO OPREMO

«Gostilna», umetniška bombažna tkanina, na kateri so natisnjena «tihožitja» (kreativci Falconetto). Tkanina je zaradi močno slikovitega učinka uporabljiva v notranji opremitvi kot zavesa ali zidni zastor ali kakorkoli.

Janez Marentič

O človeku, ki je ugotovil, da nismo nikoli bili narod hlapcev,
ampak da imamo borbeno zgodovino in revolucionarno tradicijo

S temi vrsticami hočem
opozoriti naše čitatelje na
človeka, čigar ime je
med Slovenci splošno prema-
lo znano, med nami, trža-
škimi in goriskimi takome-
novanimi zamejskimi člani
slovenskega naroda pa men-
da skoraj — neznano. Prvi
je nanj opozoril javnost
pred devetimi leti Vlado Ko-
zak. In še tisto opozorilo je
bilo mimogrede, v članku,
ki je pod naslovom «Nekaj
o delu partije med sloven-
skim kmečkim ljudstvom v
predvojni dobi» izšel v «De-
lus», tedanjem mesečnem
glasilu Komunistične partije
Slovenije.

Ime tega neznanka je —
Janez Marentič. Pred nekaj
dnevi je izšla v tisku kot
posebna knjiga ljubljanske
založbe Kmečka knjiga edi-
na njegova obravnavana raz-
prava «Slovenska vas pod
kapitalističnim jarmom». Vsa
knjiga šteje komaj 175 stra-
nic, razprava pa komaj
127 strani. Toda v njej je
takorekč vse tisto, kar je
bistvenega za življenje ali
bolje — trpljenje slovenske-
ga naroda, odkar prebiva na
sedanjih tleh, saj se je po-
jem slovenskega ljudstva še
do nedavna pokrival s pol-
mom vsega slovenskega na-
roda. To nam dokazujejo je-
novejši posameznih poglavij.
Na koncu sledi dodatek pod
naslovom Cigava je bila
zemlja v Sloveniji za časa
Jugoslavije, napisan med o-
kupacijo leta 1942, medtem
ko je bila razprava napisa-
na že v letu 1936.

Toda ni treba misliti, da
gre za tipično propagandno
brošuro v običajnem smislu.
Gre za nadvse
preprosto napisano ugotovi-
lo, da trditve, od katerih je
prav vsaka — od prve do
zadnje — podprta z zgodov-
ninskimi ali številčnimi po-
datkom, pedantno, kot to de-
lajo znanstveniki v učenih
razpravah. In prav v tem
je največja vrednost Marenti-
čevega dela, ki bi ga lah-
ko imenovali preprosta, tudi
za nešolane človeka napi-
sana, a globoka znanstvena
razprava.

Takega pisanja pa ne zmo-
re vsak. To zmore le človek,
kakršen je bil Marentič, ki
je do zadnjega svojega diha
in vsak dan svojega kračja-
ga, dvaindeset let trajajo-
čega življenja, izpolnjeval
sklep, ki ga je napravil, ko
mu je bilo komaj deset let:

«Takrat sem sklenil, da
bom zmeraj branil zatirane,
slabe in preganjane in se bo-
ril za pravico, ko odrastem».

Zatirani, slabi in pregan-
jani pa razumejo le pre-
prost jezik njim enakega,
jezik Marentiča, ki se je kot
sin siromskih belokranjs-
kih batarjev rodil na ladji
med Evropo in Ameriko, u-
radno v Clevelandu, ostal
čez nekaj let brez stavev
in se kot sirota preživljal
— lačen petkrat na dan —
in ki je zase povedal:

«Vsakdo je mislil, da se
lahko znesne nad mano, da
me zasramuje in pretepa».

Janez Marentič je med
stradanjem končal srednjo

šolo v Ljubljani (1921 do
1929) in agronomsko fakul-
teto v Zagrebu (1930) do
1934. Imel je za vse, od
prvega do zadnjega leta in
od prvega do zadnjega pred-
meta le najboljše ocene, kaj-
ti bil je izredno nadarjen in
marljiv kot mravlja. Postal
je komunist in padel v za-
por. Leta 1937 pa se je
udeležil ustanovitve kon-
gresa Komunistične partije
Slovenije in postal član nje-
nega prvega centralnega ko-
miteta. Službe ni dobil v
Sloveniji, ampak je šel v
Srbijski, kjer so ga po odpu-
stitih in šele leta 1940 je spet
dobil službo v Beogradu a
že naslednje leto so ga za-
prili v zloglasno Glavnico,
ker je organiziral stavko.
Ostal je zopet brez dela in
odšel v Ljubljano organizi-

rat Osvobodilno fronto. Tu-
berkulozna, ki jo je nosil v
sebi, menda vse življenje, ga
je vrgla na bolniško poste-
ljo in umrl je 32 let star 28.
septembra 1942.

Kaj je delal? V letih 1937
in 1938 je živel kot brezpo-
selni inženir v Ljubljani —
tako beremo v kratkem živ-
ljenjskemu na koncu knjige
— ter je sodeloval pri se-
stavljanju bibliografije slo-
venskega človeštva. Skupno
z dr. Jankom Štebingerjem
je tudi sestavil Bibliografijo
slovenskega kmetijskega ti-
ska za leta 1919—1938. V teh
letih je napisal več razprav
a področja kmetištva, tako
na pr. Analizo hrvaških
kmetijskih proizvajalnih za-
drug. Gradivo za Slovensko
vas je zbiral celih šest let.
Napisal je tudi razpravo o

revolucionarni vlogi kmetov
v letu 1848, ki pa se je med
vojno zgubila. Sodeloval je
v naprednih listih kakor v
Ljudski pravici, Književno-
sti, Slovenski zemlji, Mla-
dem plamenu, Grudi itd.

Njegov tovariš po stroki
in po političnem prepriča-
nju, — Jože Levstik — ki
je knjigo tako uredil, pa
pravi v svojem predgovoru:

«Pri študiju agrarnih
vprašanj so mu bila prav
posebno pri srcu zgodovini-
ska dela o kmečkih uporih.
Poznal je do podrobnosti
potek kmečkih uporov po
vsem svetu, zlasti pa naših
domačih. Kmečke upore na
Slovenskem je poznal kakor
redko kateri zgodovinar. Iz

(Nadaljevanje na 5. strani)

Dostikrat nestrokovna merila
pri pripravljanju glasbenega programa

Preteklo nedeljo se je v
Vašem listu objavila radijski
naročnik, ki je bežno ome-
nil nekatere pomankljivosti
radija Trst A in grajal brez-
bržnost javnosti. Polnomo-
na se sestanem z njegovimi
zaključki. Res bi bila potreb-
na za namernečene radija
strožja selekcija in ne bi
smeli biti radijo monopol
politično enostranske pobara-
nih funkcionarjev, ki politi-
ki sožitja in sodelovanja je
škodujejo.

Mislím, da so skoro vse
pomankljivosti posledica ča-
sa in načina, kako se je slo-
venskega radijskega postaja u-
stanovila. Med vojno, za ča-
sa nemške okupacije Trsta,
je Hitlerjev režim ustanovil
na dan tedaj italijanskem ra-
diu posebno slovensko domo-
bransko sekcijo. Po vojni so
jo v funkciji hladne vojne
vzdrževali in seveda kontrolirali
Angloamerikanci. Prvi
in drugi so seveda nastavl-
ljali prvenstveno ljudi, na
katere so se lahko politično
zanesli, in niso upraveljeli
po strokovni sposobnosti.

V povojni dobi je radijo Trst
II postal zatohlel in pribe-
žalše političnih beguncev.
Ti so se ustavljali v službi
tržaškega radija le začasno,
dozler si niso priskrbeli za-
nesljivejših služb v preko-
oceanskih deželah. Naravno
je, da takim mimoidočim po-
potnikom ni bilo za razvoj
in izpopolnitev dela. Zanje
je bil radijo le neka oblika
podpornega društva, ki zaht-
eva za mesečno plačo tudi
sekundarno po posluhi, tre-
ti pa gleda, da poje kaj za-
ručen, tako da «stima». Pred
oddajo opravilo vse skupaj
z eno vajo. Drugi mu je pra-
vil, kako ga je sram spreje-
mati honorar, ker se zaveda

— nadaljuje v nedogled.
Vse delo je ostalo povrno-
no. Programi se n. pr. sestav-
ljajo po toliko in toliko lir-
z programom. Čim več progra-
mov, tem več lir. Mami se je
nekdo hvalil, koliko progra-
mov je v stanu spraviti sku-
paj v nekaj urah in koliko
mu to nese. In da ni takat
reč to sestavljanje progra-
mov. Ali pa sestavlja progr-
mi bi bil gotov ne teksta ne me-
lodije! (Na zahtevo so na
razpolago imena in primki
ter naslov.)

Tudi glede sprejemanja
zborov ni bilo pravih
kriterijev. Tudi se se kon-
vencionalno moram povedati,
da ni fair, če gre zbor več-
krat zaporedoma v radio a
skoro istim programom. Če
pa uprava radija sprejme
druge in celo tretje edicije
istega programa, imajo zbori
pravi, da tako ravnanje. Po-
trebno je, da se zborom nu-
di prilozilo: za nastope v
radiu, posebno danes, ko so
samostojni koncerti v dvo-
namal malo tvegani zaradi
velikih stroškov in v gotovo
tudi zaradi raznih nesreč, per-
dita — negotovosti, zadostne-
ga v rentabilnega stevna poslu-
šalcev. Vendar to ne sme
iti tako daleč, da se dopuša
v radijskih oddajah slaba in-
tonacija ali celo vpitje. Pri
predhodnih obiskih in kvi-
cijah bi lahko zastopnik ra-
dia — če bi se zavedal svoje
odgovornosti pred javnostjo
in pred radijsko
postajo samo — dal zborom
in pevovojcem primerna na-
vodila, ki bi bila gotovo
poštevana zato, ker so pod-
pisani z izredno honorarja,
da je v radijski zbor, da ima
milanska Scala najboljšo o-
perno itd. itd. Toda to ves
tudi, ti, dragi čitatelj, ki to
bereš, ali ne?

Poseben odstavek zasluži
način, kako se programi sne-
maj. Tu bi najprej rad o-
menil, da ni več v avtorit-
jih na razpolago praktikab-
lov, t. j. lesenih odrov v obli-
ki stopnic, na katerem
more zbor stati tako, da vidi
direkta vsak pevec, tudi če
je v zadnji vrsti. Brez take
praktikabla je zbor prisi-
ljen stati v gruči kakor tre-

(ŠE NEKAJ O RADIU)

ni delar zaradi potrebne kv-
litete niti zaradi sodbe o-
govornih funkcionarjev no-
benih akcij.

O aranžiranih za male an-
samble je boljše, da niti ne
govorim. Tudi to je za jav-
nost preveč strokovna zade-
va. Vendar pa razume tudi
laik, da ne more biti lepo in
prav, če pojeta le dva to-
kar, ki prirejejo za stignle-
ni zbor!

Zdi se, da je nadrejena i-
talijanska uprava lažnega
ugotovila to nemarno upra-
vljanje in začela zahtevati
strožja merila za sprejema-
nje ansamblov. Tako rigoroz-
nejše stališče moramo pošte-
no samo pozdraviti. Težave
so pa v dejstvu, da si sedaj
direkcija radija Trst ne zna
pomagati, ker ne razikuje

— ali pa tudi noče razliko-
vati — plev od penice. Se
vedno je, kakor v zasebni
odločeni politična orientaci-
ja. Pravzaprav sem nekoli-
ko krivičen. Nekaj je ve: da
je Gigli velik tenor, da so
posnetki filadelfijskega or-
kestra odlični, da je zbor
Slovenske filharmonije naj-
boljši slovenski zbor, da ima
milanska Scala najboljšo o-
perno itd. itd. Toda to ves
tudi, ti, dragi čitatelj, ki to
bereš, ali ne?

Poseben odstavek zasluži
način, kako se programi sne-
maj. Tu bi najprej rad o-
menil, da ni več v avtorit-
jih na razpolago praktikab-
lov, t. j. lesenih odrov v obli-
ki stopnic, na katerem
more zbor stati tako, da vidi
direkta vsak pevec, tudi če
je v zadnji vrsti. Brez take
praktikabla je zbor prisi-
ljen stati v gruči kakor tre-

Slovenska lirika v angleščini

Srečko Kosovel:

SKICA NA KONCERTU

Ves poln sanj je črni klavir,
ko da globina mrakov
v njem se zrcali.

Za njo je sprostil
bele roke pianist.

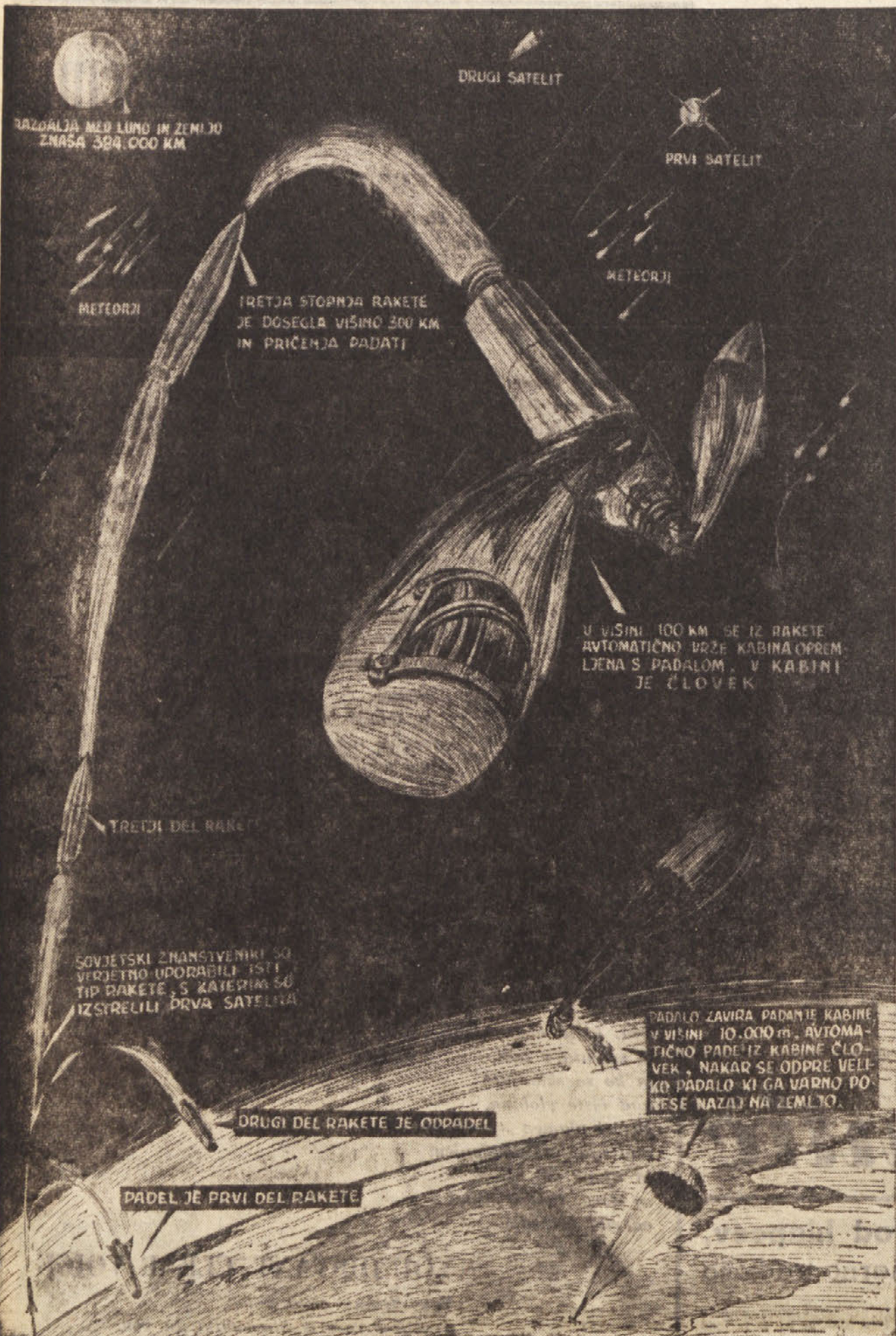
Tiho,
ko da na črnem
mramornem jezuru
odplavalababla bela sta
neskončnost iskal...

SKETCH AT A CONCERT

The piano is filled with dreams
as if reflecting
the depths of dusk.

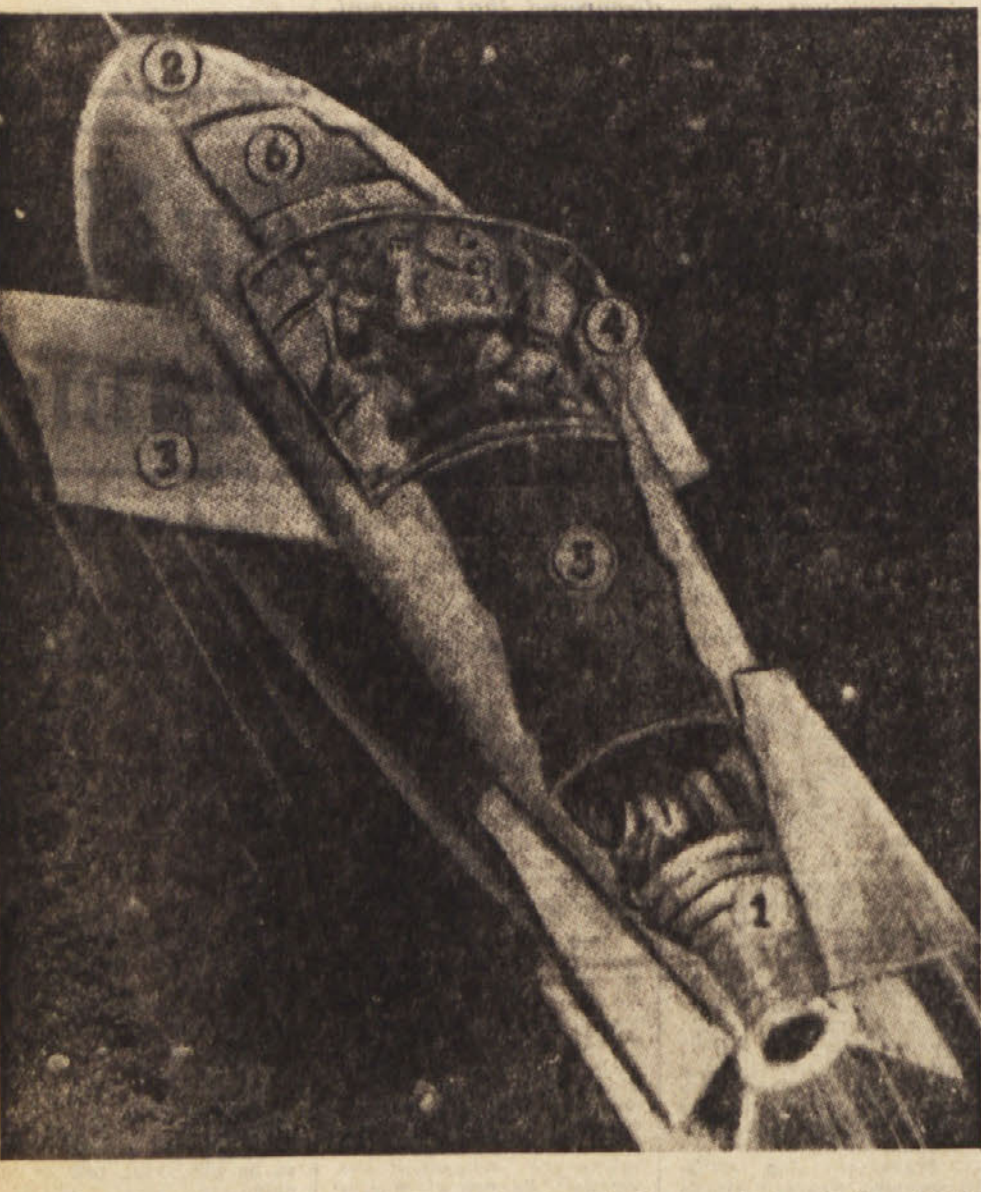
Above -
the white hands
of the musicians are loosened.

Silence.
As though

V preteklem tednu so zapadne novinarske agencije razširile vesti, da so sovjetski znanstveniki izstrelili raketo 300 km visoko in da je bil v raketi človek, ki je varno pristal na zemljo. Zdi se, da so te vesti netočne, vendar pa ni dvoma, da Rusi v resnici pripravljajo nov znatno izpopolnjen »sputnik«. Na risbi: Tako si zapadni znanstveniki predstavljajo polet človeka v vesolje.

Tako bo izgledal prvi polet človeka 300 km visoko

Mnogo se govori po svetu o tretji sovjetski raketi, ki naj bi ponesla v vesolje človeka. Do sedaj so že napravili številne poskuse in so izstrelili dokaj visoko nad zemljo opice, miši, pse in insekte. Nedvomno so ti poskusi uspeli in omogočajo sedaj korak naprej, ki pa je naravnost velikanskega pomena, saj je od uspešnega poleta človeka odvisen končni odgovor na vprašanje: Se v resnici možni vesoljski poleti proti drugim planetom?

Kateri človek je najbolj primeren za take polete? Točnega odgovora na to vprašanje zaenkrat še ne vemo. Vendar pa so bile v sovjetskih listih objavljene že številne podrobnosti, tako da si lahko ustvarimo približno sliko. Predvsem gre za mladeža človeka, ki nikakor ne sme prekoraciti 30. leta starosti. Pri tem ne gre v toliko meri za čisto fizično odpornost kot predvsem za psihološke lastnosti, ker se zdi, da je od njih predvsem odvisno, kako človek

prenaša posledice breztežnosti in izredno hitre pospeške brzine. Po vsej verjetnosti so v ta namen izbrali žensko, ker so pokazali nekateri sovjetski poskusi, da je v ta namen bolj primerna in lažje prenaša osamelost, živčno napetost pa gre za izkušenega pilota (ženska v sovjetskem letalstvu ne manjka), ki je napravil trdo solo visoke letalske akrobacije in ki je opravil vrsto skokov s padalom.

V sovjetski knjigi »Poleti v kozmos« je bila med drugim zanimivim materialom objavljena tudi ta slika, ki predstavlja prvo raketo, ki bo ponesla človeka v vesolje. Deli rakete so označeni s številkami: 1. reaktorski motor, 2. padalo za zaviranje padca na zemljo, 3. pregrabitelj krila za pristatek, 4. kabina za pilota je popolnoma zaprta, napravljena iz sintetičnega stekla in opremljena z zaščitnimi napravami, da pilot v njej ne zgori, ker je na takih višinah izredno velika; 5. prostor za gorivo, 6. varnostne naprave v primeru, da motor ne bi deloval.

Pri filmskih igralkah človek res ne ve, kdaj delajo kaj za res, kdaj pa za šalo, oziroma za reklamo. Nič ne oklevajo pred poroko niti pred ločitvijo, če jim lahko služi, da vzbudijo pozornost ter da se časopisi o njih na dolgo in široko razpišejo. Če trpijo pri tem družine, če ostanejo otroci ločeni od staršev, ni važno — važna je le reklama in uveljavitev v filmskem svetu. Tak se nam zdi tudi primer filmske igralki Eve Bartok, ki je bolj poznana po svojih številnih moških ljubimcih, kot po igralskih kreacijah v filmih. Čeprav ji je komaj trideset let, je imela do sedaj že štiri možje, zadnji od teh je bil nemški filmski igralec Kurd Jürgens, sedaj pa je v Londonu rodila deklico, za katero se ni hotela povedati ime očeta. No, to se ne bi bilo tako zelo čudno, povezanost z rojstvom hčerke

Deane Grazie, ki jo je Eva povedala novinarjem. Povedala je namreč, da je pred časom resno zbolela. Zdravniki niso mogli ugotoviti vzrokov bolezni. Ker je imela pogodbo z neko ameriško filmsko družbo, je kljub slabemu zdravstvenemu stanju odpotovala v Ameriko. V Ameriki pa se ji je zdravje poslabšalo. Zdravniki so menda ugotovili raka in ji svetovali, da se takoj operira. Bartokova, ki je bila že noseča, na operacijo ni pristala, ter se je raje vrnila v London. Tam so ji pa — tako trdi — prijatelji svetovali, naj se obrne za pomoč k nekemu indijske- mu čarodeju, po imenu Pak Subuh, ki je zdravil bolnike s posebnimi verskimi obredi, pesmi in pesmimi. Temu se je Eva zaupala in vstopila v njegovo »kliniko«, maja preteklega leta. Julija je zapustila »kliniko« povsem zdrava, nekaj mesecev nato pa je v neki london-

ski kliniki rodila hčerko. Sama je izjavila, da je začutila že po prvih duhovnih »vajah« pri indijskem čarodeju, nekako olajšanje in izboljšanje in da se je to stanje iz dneva v dan izboljševalo. Tudi sedaj, ko je zdrava, čuti baše nad sabo neko nadnaravno silo, ki ji daje moč, ki jo pomirja in ki dobro vpliva tudi na hčerko. »Kdo pa je otrokov oče?« so novinarji vprašali. »To so pa moje privatne zadeve«, je Bartokova odgovorila, pri tem pa pozabila, da sta bila tudi njena bolezen in čudežno ozdravljenje, prav tako privatni zadevi. No, novinarji so že po poklicu radovedni in tako so začeli brskati po njenem privatnem življenju, da bi izvedeli, kdo je otrokov oče. Dolgo časa so mislili, da se je Eva Bartok zaljubila v kakšnega Italijana, ker je v tistem času bila tudi v Italiji. Končno pa je prišlo na dan, da gre pri vsej zadevi za angleškega aristokrata in osebnega prijatelja Edimburškega vojvode, markiza Milforda Havena, ki je bil že dalj časa Evini prijatelj.

Eva je v začetku zanikala resničnost teh domnevanj. Na Silvestrovo pa sta se oba odločila, da se skupaj pokažeta pred svetom in tako potrdita — če je to bilo še potrebno — da se je končno našel oče male Deane Grazie. Markiz Milford, ki je bil že poročen, a se je pred časom ločil od žene, je menda prišel v nemilost pri angleški kraljevi družini. Tako ni bil med povabljenih na dan desetletnice poroke kraljice Elizabete. Eva in markiz nista zaradi tega nič zaskrbljena in se nameravata že v kratkem poročiti. Pa kaj bi bila zaskrbljena. Markiz bo dobil lepo in slavno ženo, ona pa si je tudi napravila toliko reklame, da ji je uspel v filmskem svetu vsaj za nekaj časa zagotovljen. Deane Grazie pa je še premajhna, da bi razumela, da je pravzaprav tudi njeno rojstvo služilo materi za vzpon na lestevici filmskih favoritik.

PAULINE SASSARD

Grafologija ni vraževerje temveč resna panoga znanosti

Tudi v našem listu bomo ustanovili grafološki kotichek, kjer bodo čitatelji lahko prečitali analizo svoje pisave - Analizo bo sestavil naš grafološki strokovnjak

PRIMER ANALIZE

Ostanite živahni, kajti Vaša okolica to rada vidi. Se nadalje zaupajte vase. Svojo dobrosočnost pa omejite do meje, katera ne bo za Vas škodljiva. Ne zaupajte preveč tujim ljudem, kateri Vas hočejo pridobiti samo z lepimi besedami, brez otip-

lajevanja. Vam svetujemo, da se držite svojega načrta in ne prestopate meja.

Ljvilni dokazov. Svoji ljubljeni osebi lahko včasih zaupate svoje notranje boje, ker vam bo na ta način lažje. Po drugi strani pa brzdajte svojo veliko željo po uveljavljanju, katera bi Vam zaenkrat še mogla povzročiti neprijetnosti. Čuvajte se površnosti.

V nedeljski številki »Primorskega dnevnika« bomo pričeli objavljati grafološko rubriko, po kateri je izrazilo željo, da bi se pisave čitateljev. V tej rubriki bo sodeloval znan slovenski grafološki strokovnjak, ki bo pisal analize na osnovi rokopisov, katere bodo poslali čitatelji. Oglejte si objavljeno tabelo, katero je treba točno izpolniti, saj boste s tem strokovnjaku olajšali delo in bo analiza čim bolj točna. V tej zvezi opominjamo, da ne bo

Geslo:	
Rojstni datum:	
Poklic:	
Vaša prva najljubša barva:	
Vaša druga najljubša barva:	
Je analiza za Vas ali za drugo osebo?	
Opomba: Priložite vsaj 10 vrstic napisanega besedila. Delo nam bo olajšano, če pošljete tudi fotografijo in rokopis prejšnjih let. Isti pogoji veljajo, če želite analizo za drugo osebo. Diskretnost zagotovljena.	

mo v nobenem primeru objaviti ali kakorkoli izdala revidiranih imen in priimkov oseb, za katere bomo objavili analizo njih pisave in morate torej obvezno navesti v prvi rubriki geslo, pod katerim bo v listu objavljena analiza. Za boljše razumevanje priložimo že sedaj prvo tako analizo, katero je naredil naš stalni grafološki strokovnjak. Grafologija ne spada med vraževerje, temveč je resna znanost, katere se sedaj poslužuje skoro vse policije po

svetu, pa tudi v številnih poslovnih oddelkih velikih ustanov sede grafologi, ki imajo veliko besedo pri najemanju osebja. Ni namreč nobene dvoma o tesni povezavi med pisavo nekega človeka in njegovim značajem pa celo zdravstvenim stanjem. To vez proučujejo strokovnjaki-grafologi. »Primorski dnevnik« vam torej zastavi nudi možnost, da bolj spoznate svoj značaj, pa tudi značaj prijateljev, sorodnikov ali ljubljene osebe in tako izognete morebitnim raz-

čaranjem ali pa se preprečite v pravilnosti svoje ocene neke osebe. V listu bomo tedensko objavljali samo krajši izveček analize (kot je na primer zgoraj objavljena), medtem ko bo strokovnjak napravil za vsak rokopis daljšo podrobno analizo. Tisti, kateri bi hoteli dobiti to analizo, morajo navesti v pismu tudi svoj točen naslov in mu jo bomo poslali na dom. Ni treba niti omeniti, da je diskretnost tudi v tem primeru popolnoma zagotovljena.

«Intimne» zadeve Eve Bartok pot k uspehu

«Čudežna» ozdravitev in še bolj «čudežno» rojstvo hčerke - Peti mož: markiz Milford Haven

Eva Bartok s hčerko Deano

Dragi Ficko piše

Maso udobiti polno flak in drugih jestvin tišti Strašniki, kateri mahajo autom in kateri zaplavajo Mlito Soferjom, kadar ne znajo voziti ali kadar napravijo karam Bol ses kašnim balakarjem ali Kantonam. Ma ben tisti dan, ko so udobavali pakete niso nobene Mlute zapisali. Zato bi mogli Soferji vsak teden napraviti tasno Befano!

Sem po Slusal kako sose menle strina Pepa, santia Netka in tista Eulaja, kateri govori tako grozno hitro, kakor če bi padala toča na kašen Lamarin. »Ste čula botra, kaj so se zmisleni rusi, ko so anka človeka vre spustili v luft. Jest mislim, da so denili u tisto Raketo taga, katerega sose teli znebt, da bi ga fdrirbalt!« Čula, čula in anka brala! Ma narbol razločno so povelj po slovenskem Raju. In u pri Morskem sem pef brala, da oni povelj samo tisto, kar je njim usec, in kar je zadosti po božno. Ma jast zmerom poslušam tiste od njih veslice in so kašne forte grozne, prav take, ko so ble ambot. Meni se tako forte dopade. »Anka meni, anka meni! In tisto od tiste Pevke v Rimu, kateri je neko genjala prepevat, in so mogli vsi ta višji kateri so bli tam ti domu ses dolgim nusam. Pole, koso bli vre vsi doma, je povelja, da je kalala ses glasam in dani zato več pojala. Ma se anka klile Kalas. »Ja, ta bi bla zdati glih ta prava za to, da bi pojala u našem Raju, če res tako forte kalava. Morbit jo bojo anka poklicali les. Ma ste drale od Mokre Čije in od tistga prefesarja, kateri je zatajil njo zastran tega, da bo lahko po Virbal eno hišo. Ma Mokra Čija je furbasta in je anka ses tem nejdla skužo, da je lahko za špotavala Jugoslavijo in anka pri Morskega! Ma vseglji se vidi, da ima vre forte malo Sape. Ma kadar bojo volitve... »O, saj so pravile bene od tistih Delouco, kateri kar naprej imajo škoparo, da si bojo Delouco ben dobro zapomeni, kateri so proti njim tri kateri jim strijo tako dolgo trpet. »Orka vre poden in je jest se nisam nanka kupla za skuhat kosilo! In sose raspršila vse tri, kokar kašne kakusi, če pride Skobee. Anka jast sem gledal tiste, kateri so plesali bilet na Stadfonu. Ma so zares forte strašno pridni vsi od ta pruga do ta zadnega! Ma kako se morejo tako forte zvivat? Kaj nimajo nič kosti? Ali jim morbit u tisti soli od Baleta vzamejo kosti ven! Eh, to bo, to!

Strie Vanek je povedal, dabo cesar Jožef napravil vas Stavo u tisti šali, kateri je glih pod Mihean in Jakcam, inda sebo vidlo, če je bli ta cesar Jožef zares tako forte pridn, ko pravijo. Bom sel anka jast po gledat v Cetrick.

Te posnadvrila

Ficko.

VELJAVEN OD 13. DO 19. JANUARJA

Oven (od 21. 3. do 20. 4.) Zvezde so ugodne, vendar se ne smete prenatgati, dosegljivosti boste, kar želite. Srečo boste imeli na delovnem področju. Pismo.	Lev (od 23. 7. do 22. 8.) Ne obkujate preteklosti, ker že sedanjost ni neugodna, sončna pa bo prihodnost. Ne mučite se po nepotrebnem in naredite samo to, kar ne priha prehodnega napora. Novosti.	Sirelec (od 22. 11. do 21. 12.) Nadzorujte svoja čustva in imeli ooste več uspeha z ljubljeno osebo. Nekdo vam hoče presteči pot, pazite, uspehi boste.	Kozorog (od 22. 12. do 21. 1.) Vase srce se bo ne nadomna razveselilo. Na delovnem področju zvezde niso najugodnejše, pazite, da ne zabredete v težaven položaj.
Bik (od 21. 4. do 20. 5.) Prijetno srečanje v sredini tedna. Premagati boste morali nekatero neveselost. V nedeljo boste preživeli prijetno urico.	Devica (od 23. 8. do 22. 9.) Nekateri neprijetnosti vam bodo kalile razpoloženje, vendar vas sreča ne bo zapustila, zabredete v nedeljo.	Vodnar (od 22. 1. do 19. 2.) Vene vam je prijateljica. Vzbujate pozornost in imeli boste srečo v srčnih stvareh. Ugodne priliko.	Ribe (od 20. 2. do 20. 3.) Pihla ugoden veter in boste uresnili svoje nactre. Na sestanku boste pokazali nespornost. Izkoristite ugodno priliko.
Dvojčka (od 21. 5. do 20. 6.) Ruzburljivi dnevi. Obstajajo nevarnosti za spor z ljubljeno osebo. V soboto se to ne bo nekoliko razjasnilo. Iskreni prijatelji bodo pomagali.	Tehtnica (od 23. 9. do 22. 10.) Verjeten sporazum. Teden je ugoden in ne odlašajte, temveč napravite pogumne sklepe. Nepričakovano boste srečali prijetne ljudi.	Skorpijon (od 23. 10. do 21. 11.) Zaupati je treba v bodočnost in zvesti vas ne bo izdala, čeprav boste v začetku nastleteli na težave. Vesela vest.	

UREDNIŠTVO: UL. MONTECHIO 41, 6. II. nad. - TELEFON 93-808 - poštini predal 559 - UPRAVA: UL. SV. FRANKISKA 8, 20 - Tel. 94-638 - Podruž. GORICA: UL. S. Pellico 1-III, Tel. 33-82 - OGLASI: od 12.30 in od 15.18 - Telefon 37-338 - CENE OGLASOV: Za vsak mm vrstne v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda, - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprejšnja četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 - ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I, tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - izdala Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Vsebinska volilnega programa KPI

Proti klerikalnemu totalitarizmu in proti nevarnosti atomske vojne

Covelli je pristal na vse Laurove pogoje za monarhistično združitev Saragat zagovarja nemško združitev povezano z nevtralizacijo

Z dejanji naj se začne na mednarodnem sestanku

KOMENTAR «BORBE»

(Od nasega dopisnika)

BEOGRAD, 11. — Doba hladne vojne je ustvarila nezaupanje med državami, toda s sklicevanjem na to nezaupanje, se ravno nezaupanje med državami samo povečuje. Zaradi nenehne upanja med dvema blokoma odgovarja Zahod na zadnje sovjetske predloge za sklicanje konference, da ta ne bi imela nobenega smisla, dokler Sovjetska zveza z dejanji ne dokáže, da je pripravljena na sporazum.

«Toda geslo »dejanja, a ne besede«, zgubi vsak smisel, ugotavlja nocojšnja »Borba«, ker Zahod molči o vseh konkretnih predlogih in istosčasno začne nove oboroževalne ukrepe. Prigovarjanje, da bi konference na visoki ravni pooblašala mednarodni položaj v primeru neuspеха, se ne more sprejeti, kajti polje, na katerem bi se odvijala konference, ko se ne vidi nobenega pogajanja in ko se na obeh straneh veča oborožitev.

«Popolni mir, o katerem se na Zahodu zagovarja, da je njihov cilj, ne more biti plod abstraktnih želja. Zato so, ugotavlja »Borba«, potrebna konkretna dejanja. Ta dejanja pa se lahko najbolj učinkovito začnejo na konferenci mednarodnega znatja. Nesoglasje o ravni konference, ugotavlja »Borba«, prav tako ne bi smelo ovirati njene sklicanja. Važno je, da je vsebina dela konference izpolnjena z iskrenimi navedbami in konstruktivnimi cilji in da se v zvezi s to konferenco zagotovi čim širše in nepristransko obravnavanje mednarodnih vprašanj. V zvezi s tem je potrebno poudariti, da je ena od pozitivnih strani Bulganinovove poslanice, da Sovjetska zveza predlaga konferenco na visoki ravni, katere bi se udeležile tudi države, ki ne pripadajo blokom. Načeln sprejem tega predloga, zaključuje »Borba«, bi lahko omogočil uspešno izvedbo ideje o konferenci velikih in malih držav, ki daje največ upanja za demokratično rešitev mednarodnih vprašanj in za sporazum.»

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

reč, da so v britanski vladi ostro nasprotja tudi glede izvedbe ciljnega upravljanja. Nocojšnji guverner Foot je namreč pripravil nov načrt, ki vsebuje načelno priznavanje ciljnega upravljanja do samoodločbe in predlaga pogajanja z nadzornim Makarionom.

Thorneycroft pa je svoj odstop opravičil s obžalovanjem, da se je predložil ostro odločilo ukrepanje proti inflaciji. Laburisti pravijo, da je Mac Millan ob odhodu zapustil za seboj zmedo in da so sedaj koraki bliže novim volitvam. Medtem pa je Thorneycroft naslednik Amory razpisal postojlo 500 milijonov sterlingov.

V Moskvi so ta dogodek komentirali v smislu, da je Thorneycroft odstopil, ker se je uprl še večjim vojaškim izdatkom, ki so jih zahtevali ostali člani vlade.

Mac Millanove težave

Predsednik britanske vlade Mac Millan je pretekli teden odpotoval na uradni obisk v azijske države Commonwealth. Najprej se je ustavil v Novem Delhiju, kjer se je sestel z Nehrujem in z indonskim predsednikom Sukarnom. Na svojem potovanju bo sklenil neposredno zbrati mnenje azijskih držav, ki se odločno zavzemajo za politiko pomirjenja in obsojajo Dullezovo politiko, s katero se skuša povezovali tudi Mac Millanova vlada.

Prav pred njegovim odhodom pa je finančni minister Thorneycroft nenadoma odstopil. Z njim je odstopilo tudi več članov njegovega resora. Ta odstop je povsem iznenadil britansko javnost, ki je pričakovala prejšnji odstop drugih ministrov. Znano je namreč, da so v britanski vladi ostro nasprotja tudi glede izvedbe ciljnega upravljanja. Nocojšnji guverner Foot je namreč pripravil nov načrt, ki vsebuje načelno priznavanje ciljnega upravljanja do samoodločbe in predlaga pogajanja z nadzornim Makarionom.

(Od nasega dopisnika)

RIM, 11. — Minister za zvezo s parlamentom, Rinaldo Del Bo, je danes uradno obvestil predsednika Zolija, da bo senat ponovno začel z delom v torek 21. t. m. Del Bo se je sestel tudi s člani predsedstva in tajništva, kjer so določili dnevni red zasedanja; preureditve vladnega predsedstva, udeležba računsknega dvora pri kontroli finančne uprave ustanov z rednimi prispevki države, pooblastilo vladi za nov cestni zakon itd. Del Bo je obvestil člane vlade, naj cimprej objavijo ukrepe posameznih ministrstev, ki so sedaj pred poslanskimi komisijami in ki bodo pršli na dnevni red zbornice, tako da bodo o vsem tem lažje razpravljali na parlamentarnih skupin, ki se bodo sestali 16. t. m.

Prihodnja seja vlade pa bo 14. t. m. Zoli je, kot vsako soboto, odpotoval v Florenco, ne da bi pred tem prebral Bulganinovovo pismo, ki ga še vedno prevaja. Senat KPI Soccimaro je zahteval, naj Pella čim prej poroča v zunanje politične komisije senata, Pajetta in Boldrini pa sta zaprosila predsednika poslanskega zbora, da bi obrambni minister Taviani obrazložil parlamentu vse vojaške obveze, ki jih ima imenu vlade sprejel na zadnjem parlamentarnem sestanku.

O zunanji politiki razpravlja na prvem mestu tudi volilni program Komunistične partije Italije, ki bo objavljen jutri v »Unita«. Program se deli na pet točk in ga je sestavil poseben odbor pod predsedstvom Pajette pod naslovom »Proti klerikalnemu totalitarizmu in proti nevarnosti atomske vojne, za demokratično alternativo miru, dela in napredka«.

Prva točka programa je posvečena zunanji politiki in zahteva: atomsko nevtralizacijo Italije, njeno podporo za ustanovitve brezatomskega področja v Evropi, prekinitev atomskih poskusov, prepoved atomskega orožja, obnovo pogajanj z ZSSR za pomiritev in razorožitev, priznanje LR Kitajske, podporo stvari nedostopnosti in svobode arabskih narodov proti vsakemu kolonializmu, katerega izraz je Eisenhowerjeva doktrina, pobijanje velikih mednarodnih monopolov in obramba koristi Italije ter delavstva sploh.

Ostale točke so posvečene notranji politiki in zahtevajo, da bi bila Italija moderna država brez nezaposlenosti in brez kriminalitve in zaostlati. Zato KPI zahteva odstranitev veleposrednikov, omejitve monopolov v industriji in gradbeništvu, omejitve privatne lastnine, ki ne sme biti večja od sto hektarov, okrepitev in demokratizacijo državnih podjetij in javnih ustanov.

V posebni točki se zahteva izvajanje ustave; ustanovitve dežel, razveljavitev vseh fashiističnih policijskih zakonov in laičnost države. Glede šolstva zahteva KPI obvezo in brezplačen pouk do 14 let in prevladovanje državnih šol.

KPI priznava, da danes ni

Ko ga je neki novinar vprašal, ali je Velika Britanija zaupanje v Sovjetsko zvezo, je Mac Millan odgovoril: »Ne bi imeli prav, če bi bili ciniki in bi trdili, da ni nobene možnosti sporazuma. Toda prav tako ni bilo nesmiselnosti imeti pred seboj zaupanja in se odgovoriti vsaki obrambi vsaj do tedaj, dokler se zaupanje ne bo povečalo.«

V zvezi z zadnjim Bulganinovim pismom je Mac Millan izjavil, da je bolj naklonjen konferenci zunanjih ministrov, kakor so to predlagali na konferenci NATO, kakor pa konferenci, na kateri bi bilo veliko držav.

»Privraket, ko se je govorilo o morebitni konferenci, je do dal, smo mislili na nekaj takega, kakor je bila zenevska konferenca, t. j. nakonferenco vseh velikih in manjših držav, da bi se razpravljalo o vseh vprašanjih, ki so jih imeli pred seboj. Sedaj pa je vprašanje, ali je to mogoče. Če je mogoče, potem je to dobro. Če ne, potem je to slabše.«

Mac Millan je nadaljeval: »Za manjšim številom udeležencev se lahko organizira konferenca, na kateri bi bilo mogoče kaj napraviti. Zaradi tega menim, da je načrt, ki se je pripravil na konferenci NATO, najprimernejši.«

Na vprašanje ali med svojim sedanjim potovanjem po državah Commonwealtha misli pripraviti neke vrste zavetnost, podobnega dvema že obstoječima blokoma, je Mac Millan odgovoril, da nima nobenega namena ustvariti enaravnoteje v sedanjem položaju.

»ZDA je dodal, so velika sila. ZDA je druga velika sila. Commonwealth je skupina zelo važnih držav, in je zelo važna zaradi svojega posebnega značaja, ker združuje vsa plemena in vse vrste. Sama sila je samo ozraja in jo, kar m. mislimo. Mi nečemo skoditi ravnotežju, ki je do danes o-

narhistično združenje. Covelli uja, da bo dobil »carta bianca« za ta pogajanja, ker je podal ostavko z namenom, da bi »skupščini omogočil svobodno sklepanje«. Dejansko pa je Covelli na večeršnjem sestanku pristal na vse Laurove pogoje.

Še pogovov za enotno fronto vseh sil, ki jih ogroža demokristjanska vladavina, toda KPI je mnenja, da bi skupna borba imela več možnosti za uspeh, če bi vse te sile pristale na minimalni program v bodočem zakonodajnem razdobju, ki bi vseboval naslednje točke: borba proti vsem oblikam politične in verske diskriminacije; državni načrt za največjo zaposlenost; splošna agrarna reforma; obnova Juga; borba proti monopolom; obramba laične države proti vsakemu vmešavanju klera in aktivna politika miru.

Končno se v programu opozarja na antikomunizem, posebno pa se opozarja na socialdemokrati in republikanci na vse predloge, ki so jim jih komunisti ponudili za sodelovanje ob vsaki priliki, ko je bilo mogoče ustvariti široko demokratično in laično skupščino.

Včeraj sta se sestala Lauro in Covelli, danes pa je bil prvi dan izredne skupščine Covellijske stranke, na kateri bodo pooblastili tajništvo, naj nadaljuje s pogajanj za mo-

Mac Millanove izjave o mednarodni konferenci

„Pristal bom na vsako metodo ki bi pripomogla k obnovitvi razgovorov“

Zavzema pa se, naj bi najprej sklicali konferenco zunanjih ministrov z omejenim številom udeležencev - Priprave za predčasne volitve?

NOVI DELHI, 11. — Na tiskovni konferenci, ki jo je imel danes v Novem Delhiju, je predsednik britanske vlade Mac Millan izjavil, da bi morali vsako konferenco na najvišji ravni z vzhodnim blokom prej pripraviti s konferenco zunanjih ministrov. Konferenco zunanjih ministrov pa bi morali prej skrbno pripraviti po diplomatski poti.

Mac Millan je govoril predvsem o razorožitvi in o zadnjih Bulganinovih pismih. Omenil je svoj predlog za pogodbo o nenapadanj in dejal: »Mislim sem, da taka pogodba ne bi mogla škoditi. Preprečila bi vsaj, da bi se drug drugega napadli. Ne umaknem ničesar, kar sem predlagal. Če je mogoče skleniti pogodbo ali po dati skupno izjavo, bi jo morali podati v imenu iste vlade.«

Mac Millan je bil vsem prisrčen. Pristal bom na vsako metodo, ki bi pripomogla k ponovnim razgovorom. Vse kar želim je, da ostanemo na poti, ki pelje do razorožitve. Razorožitev glede običajnega orožja se mora izvesti vzporedno z zmanjšanjem ali ukinitvijo jedrskega orožja.

Washington, 11. — Kakor izjavljajo vladi funkcionarji, je Mac Millan izjavil, da bo predložil v prihodnjih 24 urah svoj odgovor maršalu Bulganinu. Pripominjajo, da bo odgovor spustil odprta vrata za razgovore s Sovjetsko zvezo na najvišji ravni. Zavrnil pa bo to, naj bi razgovori bili v prihodnjih dveh ali treh mesecih.

Tudi iz Bonna poročajo, da je kancelar Adenauer nadaljeval danes popoldne proučevanje Bulganinovih pisma. Pri tem so sodelovali tudi zunanji minister von Brentano, poslanik Blankhorn, predsednik zunanje političnega odbora v Bundestagu in načelnik tiskovnega urada zvezne vlade. Predvideva se, da se bodo v ponedeljek dokončno odločili o obliki in vsebini odgovora.

Voditelj socialdemokratske opozicije Ollenhauer je v zvezi z novim Bulganinovim pismom izjavil, da je treba pismo in priloženo spomenico skrbno proučiti. Pripominil je, da pismo konkretizira in v nekem smislu spopolnjuje prejšnje Bulganinovo pismo. Pri odgovoru je treba opozoriti, da ni bil še poslan odgovor na prvo pismo. Dodal je, da gre za iskanje poti, ki naj privede do enaravnoteje razorožitve.

Zvezni tiskovni urad je danes objavil besedilo zadnjega Bulganinovskega pisma, ki vsebuje enake predloge in argumente kakor pismo ostalim državam in poudarja še posebej, da je združitev Nemčije eno najvažnejših mednarodnih vprašanj, ki jih je treba rešiti. S tem zvezi ponovno, da je najboljša pot za združitev sporazum med obema državama, ki naj bi pripeljal do nemške federacije.

HELSINKI, 11. — Radio radijske znake na valovni dolžini, ki sta jo uporabljal oba sovjetska sputnik. Takoj po tem sporočilu so tehniki radijskih in drugih postaj ter opazovalnic vse Evrope in ostalega sveta začeli poslušati in so ugotovili točnost.

V zvezi s tem so se pojavile raznovrstne domneve. Zaradi posebne karakteristike znakov so nekatere začeli zatrdjati, da ti prihajajo od sovjetske rakete, ki leti na Luno.

Drugi tehniki pa so govorili o možnosti, da znaki prihajajo od radio - teleskopij. Vendar pa so tehniki agencije »United Press«, ki so znake ujeli in jih predsturali, to možnost izključili.

V raznih evropskih tehničnih krogih domnevajo, da prihajajo znaki od radia neke rakete, ki jo jo Sovjetski zvezi baje preizkušajo na Zemlji, ne da bi jo izstrelili. Trdijo, da gre morda za radijski odjajnik rakete, da gre za pošlali na Luno, ki to iz dveh vzrokov: Rusi so večkrat izjavili, da izstrelitev rakete na Luno ni daleč; z druge strani pa so znaki, ki so jih ujeli, bili mnogo jačji kakor znaki prvih dveh sputnikov. Iz tega sklepajo, da gre za večji odjajnik, kakršni so bili na dveh sovjetskih sputnikih. Medtem ko londonski večerni listi z velikim poudarkom pišejo, da so Rusi izstrelili nov sputnik, so angleški opazovalci zelo rezervirani. Tehniki

Veliko število smrtnih obsodb v Alziru

PARIZ, 11. — Od 19. junija do danes so francoske oblasti izvršile v Alžiriji 104 smrtnih obsodb, 42 Alžircev je bilo usmrčenih v Alžiru, 40 v Costantini in 22 v Oranu. V istem času je bilo spremenjenih v zaporno kazen 265 smrtnih obsodb. Te podatke objavlja francoski tisk, ki dodaja, da sedaj čaka v alžirskih porih 264 obsodbenih na smrti odgovor na prošnjo za pomilostitev.

NEW YORK, 11. — Glavni tajnik OZN Hammarskjöld bo odpotoval v sredo v London.

Eisenhower bo pustil odprta vrata za razgovore s SZ na visoki ravni

Tudi Adenauer nadaljuje proučevanje Bulganinovih pism Finska vlada je že odgovorila na prvo pismo

Washington, 11. — Kakor izjavljajo vladi funkcionarji, je Mac Millan izjavil, da bo predložil v prihodnjih 24 urah svoj odgovor maršalu Bulganinu. Pripominjajo, da bo odgovor spustil odprta vrata za razgovore s Sovjetsko zvezo na najvišji ravni. Zavrnil pa bo to, naj bi razgovori bili v prihodnjih dveh ali treh mesecih.

Tudi iz Bonna poročajo, da je kancelar Adenauer nadaljeval danes popoldne proučevanje Bulganinovih pisma. Pri tem so sodelovali tudi zunanji minister von Brentano, poslanik Blankhorn, predsednik zunanje političnega odbora v Bundestagu in načelnik tiskovnega urada zvezne vlade. Predvideva se, da se bodo v ponedeljek dokončno odločili o obliki in vsebini odgovora.

Voditelj socialdemokratske opozicije Ollenhauer je v zvezi z novim Bulganinovim pismom izjavil, da je treba pismo in priloženo spomenico skrbno proučiti. Pripominil je, da pismo konkretizira in v nekem smislu spopolnjuje prejšnje Bulganinovo pismo. Pri odgovoru je treba opozoriti, da ni bil še poslan odgovor na prvo pismo. Dodal je, da gre za iskanje poti, ki naj privede do enaravnoteje razorožitve.

Zvezni tiskovni urad je danes objavil besedilo zadnjega Bulganinovskega pisma, ki vsebuje enake predloge in argumente kakor pismo ostalim državam in poudarja še posebej, da je združitev Nemčije eno najvažnejših mednarodnih vprašanj, ki jih je treba rešiti. S tem zvezi ponovno, da je najboljša pot za združitev sporazum med obema državama, ki naj bi pripeljal do nemške federacije.

Domneve in ugibanja po vsem svetu o izstrelitvi sovjetske rakete na Luno

Radijske postaje so ujele znake, podobne znakom prvih dveh sputnikov - V Moskvi izjavljajo, da jim ni nič znane o raketi ali o novem sputniku

HELSINKI, 11. — Radio radijske znake na valovni dolžini, ki sta jo uporabljal oba sovjetska sputnik. Takoj po tem sporočilu so tehniki radijskih in drugih postaj ter opazovalnic vse Evrope in ostalega sveta začeli poslušati in so ugotovili točnost.

V zvezi s tem so se pojavile raznovrstne domneve. Zaradi posebne karakteristike znakov so nekatere začeli zatrdjati, da ti prihajajo od sovjetske rakete, ki leti na Luno.

Drugi tehniki pa so govorili o možnosti, da znaki prihajajo od radio - teleskopij. Vendar pa so tehniki agencije »United Press«, ki so znake ujeli in jih predsturali, to možnost izključili.

V raznih evropskih tehničnih krogih domnevajo, da prihajajo znaki od radia neke rakete, ki jo jo Sovjetski zvezi baje preizkušajo na Zemlji, ne da bi jo izstrelili. Trdijo, da gre morda za radijski odjajnik rakete, da gre za pošlali na Luno, ki to iz dveh vzrokov: Rusi so večkrat izjavili, da izstrelitev rakete na Luno ni daleč; z druge strani pa so znaki, ki so jih ujeli, bili mnogo jačji kakor znaki prvih dveh sputnikov. Iz tega sklepajo, da gre za večji odjajnik, kakršni so bili na dveh sovjetskih sputnikih. Medtem ko londonski večerni listi z velikim poudarkom pišejo, da so Rusi izstrelili nov sputnik, so angleški opazovalci zelo rezervirani. Tehniki

Veliko število smrtnih obsodb v Alziru

PARIZ, 11. — Od 19. junija do danes so francoske oblasti izvršile v Alžiriji 104 smrtnih obsodb, 42 Alžircev je bilo usmrčenih v Alžiru, 40 v Costantini in 22 v Oranu. V istem času je bilo spremenjenih v zaporno kazen 265 smrtnih obsodb. Te podatke objavlja francoski tisk, ki dodaja, da sedaj čaka v alžirskih porih 264 obsodbenih na smrti odgovor na prošnjo za pomilostitev.

NEW YORK, 11. — Glavni tajnik OZN Hammarskjöld bo odpotoval v sredo v London.

Eisenhower bo pustil odprta vrata za razgovore s SZ na visoki ravni

Tudi Adenauer nadaljuje proučevanje Bulganinovih pism Finska vlada je že odgovorila na prvo pismo

Washington, 11. — Kakor izjavljajo vladi funkcionarji, je Mac Millan izjavil, da bo predložil v prihodnjih 24 urah svoj odgovor maršalu Bulganinu. Pripominjajo, da bo odgovor spustil odprta vrata za razgovore s Sovjetsko zvezo na najvišji ravni. Zavrnil pa bo to, naj bi razgovori bili v prihodnjih dveh ali treh mesecih.

Tudi iz Bonna poročajo, da je kancelar Adenauer nadaljeval danes popoldne proučevanje Bulganinovih pisma. Pri tem so sodelovali tudi zunanji minister von Brentano, poslanik Blankhorn, predsednik zunanje političnega odbora v Bundestagu in načelnik tiskovnega urada zvezne vlade. Predvideva se, da se bodo v ponedeljek dokončno odločili o obliki in vsebini odgovora.

Voditelj socialdemokratske opozicije Ollenhauer je v zvezi z novim Bulganinovim pismom izjavil, da je treba pismo in priloženo spomenico skrbno proučiti. Pripominil je, da pismo konkretizira in v nekem smislu spopolnjuje prejšnje Bulganinovo pismo. Pri odgovoru je treba opozoriti, da ni bil še poslan odgovor na prvo pismo. Dodal je, da gre za iskanje poti, ki naj privede do enaravnoteje razorožitve.

Zvezni tiskovni urad je danes objavil besedilo zadnjega Bulganinovskega pisma, ki vsebuje enake predloge in argumente kakor pismo ostalim državam in poudarja še posebej, da je združitev Nemčije eno najvažnejših mednarodnih vprašanj, ki jih je treba rešiti. S tem zvezi ponovno, da je najboljša pot za združitev sporazum med obema državama, ki naj bi pripeljal do nemške federacije.

gledskih znanstvenih krogov je potrdil tudi prvi tajnik sovjetskega poslanstva v Londonu Modin, ki je izjavil, da mu ni nič znane o izstrelitvi novega satelita. Tudi v glavnem štabu organizacije mednarodnega geofizičnega leta niso dobili iz Moskve nobene informacije o izstrelitvi rakete, kakor določajo mednarodni sporazumi. Vsekaror pa so neke vrste informacije o izstrelitvi znakov izstrelitve velikopoteznosti in zanimanje. Listi so jih objavili z velikim poudarkom na prvih straneh.

V Moskvi so v znanjem ministrstvu, pri državnem odboru za kulturne stike s tujino ter pri akademiji znanosti izjavili, da nimajo nobene informacije o morebitni izstrelitvi novega satelita ali rakete v Sovjetski zvezi. Tiskovni urad zunanjega ministrstva je poudaril, naj se nikar ne pričakuje uradno sporočilo v zvezi s temi vestmi.

Moskovski radio pa je nocoj javil, da je drugi sputnik napravljen 973 krogov okoli Zemlje. Radio ni omenil, da bi izstrelili raketo ali sputnik. Govoril pa je tudi o možnosti poletov na Luno in na druge planete. Dejal je, da je s tehničnega stališa polet na Luno mogoč tudi sedaj. Po računih sovjetskih znanstvenikov bi tak polet trajal 115 ur s hitrostjo približno 36.000 kilometrov na uro.

Ravnatelj nadzorstvenega centra italijanskega radia in televizije v Monzi inž. Gian Pietro Galligioni pa je danes ponovil izjavil agenciji Ansa: »Vsekakor, ko se se poslužuje, da bi ugotovili, ali je sputnik, ni nikoli bil sprejemnik tako čist. Tudi to dejstvo lahko privede do dvomov glede obstoja znakov, ki naj bi prihajali od rakete ali spnutika; vendar pa se ne izključuje morebitni obstoj rakete, ker ni od držav, ki lahko izvršijo take izstrelitve, prišlo nobeno sporočilo.«

Ameriški novinarji, ki sledijo dejavnosti v oporišču Cape Canaveral, pa medtem zahtevajo, da bi ugotovili, ali je sputnik, ni nikoli bil sprejemnik tako čist. Tudi to dejstvo lahko privede do dvomov glede obstoja znakov, ki naj bi prihajali od rakete ali spnutika; vendar pa se ne izključuje morebitni obstoj rakete, ker ni od držav, ki lahko izvršijo take izstrelitve, prišlo nobeno sporočilo.«

74 milijard dolarjev v ameriskem proračunu

WASHINGTON, 11. — V poučnih krogih se je izvedelo, da bo predsednik Eisenhower v prihodnjem tednu napraviti poizkus z raketo »Vanguarda« in satelitom. Vsekaror pa ameriške oblasti ne mislijo to pot objaviti nobenega sporočila, dokler ne bodo gotove, da je poizkus uspel.

Proračun se nanaša na novo finančno leto, ki se začne 1. julija, in določa 1100 milijonov več izdatkov kakor letos. Vsevir pomoč ameriškim zaveznikom, bo znesek, ki ga bo predsednik predlagal za obrambo, znašal 45 milijard 800 milijonov dolarjev, kar pomeni 64 odstotkov celotnega zneska. Za pomoč tujim državam določa proračun 3 milijarde 800 milijonov dolarjev.

V poučnih krogih pravijo, da je predsednik mislil, da bo potrebno za raziskovanja v zvezi z raketaami potrebno porabiti 5 milijard 300 milijonov dolarjev, t. j. 1 milijardo več kakor lanske leto ter nad 2 milijardi več kakor leta 1956.

Eisenhowerjeva poslanica in proračun bosta uničila sleherni up ameriškega prebivalstva, da se bodo davki znižali. Predsednik je namreč mnenja, da se davki ne smejo spremeniti zaradi večjih izdatkov, ki jih vlada zahteva za oborožitev.

TURISTI, ki prihajate v Trst

Priporočamo vam, da se pri nabavi blaga in hišnih potrebščin obračate na trdnice in trgovine, ki oglašajo v »PRIMORSKEM DNEVNIKU«.

Postreženi boste z dobrim kvalitetnim in najceničnim blagom.

RADIO SOSSI

OPČINE

Trg P. Monte Re 4
(pri šoli) Tel. 21 155

Tvrdba LORENZI

TRST, Ul. S. Lazzaro 17, telefon 24-245

Izvaža:

KOLESA,
LAMPRETE,
VESPE,
AUTOMOBILE
MOTORJE
vse po izredno
nizkih cenah.

IMPEXPORT

UVAZA:

Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material

IZVAZA:

tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje

SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSNE KOMPENZACIJE

TRST, Ul. Moreri 7
Telefon št. 28.373

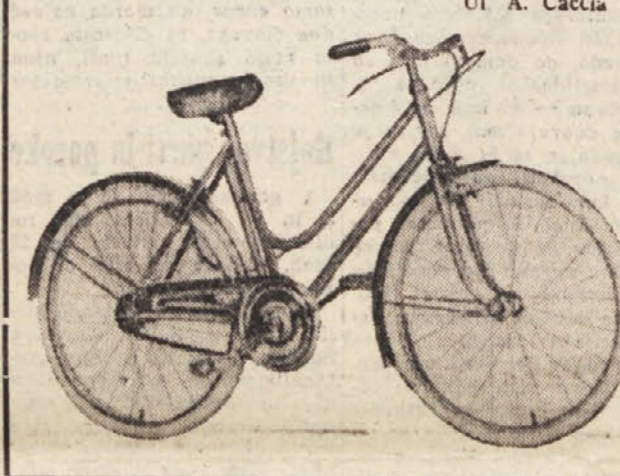
POŽAR ARTEMIO

v vse kraje, tudi v inozemstvo

TOVORNI PREVOZI

CICLO A. MELILLO - TRST

Ul. A. Caccia 3

Ribarič Ivan

IMPORT • EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST - ULICA F. CRISPI 14 - TEL. 93-592
ULICA DELLE MILIZIE 19 - TEL. 96-510

MOTOM 48 CCM DELFINO 160 CCM

Zastopnik: MOTO GILERA
MOTOM ITALIANA

Cudovit! motorček, ki vas pelje povsod

Prodaja motorje in avto, dobra priljubljenost

PRIT'KLINE in nadomestni deli za vse motorje

DOBAVE ZA MOTORJE
MOSCHION & FRISORI
TRST, U. Valdirivo 36 in III XXX, Ottobre 11 Tel. 23-475

NAROČNIKE IN BRALCE PRIMORSKEGA DNEVNIKA

vabimo, naj poravnajo tudi letos celoletno naročnino za leto 1958 v znesku 4900 lir vnaprej, in to najkasneje do 10. II. 1958.

Vsak tak plačnik bo prejel za nagrado lepo slovensko knjigo.

Uprava PRIMORSKEGA DNEVNIKA

VELIKA RAZPRODAJA ZARADI OBNOVITVE TRGOVINE

raznovrstnih radijskih in televizijskih aparatov - hladilnikov ZOPPAS - FIAT - štedilnikov na drva, premog, plin in elektriko - vse vrste likalnikov, lestencev, električnih luči - razprodaja instalacijskega materiala.